

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**11. SINIF SURİYELİ ÖĞRENCİLERİNİN GÖÇ KONUSUNDAKİ BİLİŞSEL
YAPILARI VE METAFORİK ALGILARI (KİLİS İLİ ÖRNEĞİ)**

MUZAFFER KİRTİŞ
ORCID: 0000-0002-6232-9077

Danışman
Doç. Dr. RECEP BOZYİĞİT
ORCID: 0000-0002-9790-1168

Konya – 2023

ÖN SÖZ

Bu çalışmada 11. sınıf Suriyeli öğrencilerini göç konusundaki bilişsel yapılarını tespit etmek amacıyla yapılan bir araştırmadır. Öğrencilerin göç konusunu zihinlerinde nasıl canlandırdıkları ve nasıl tanımladıklarını tespit ederek bizzat zorunlu olarak göç etmiş bu öğrencilerin fikirlerine ışık tutmayı sağlamayı umuyorum. Bu bağlamdaki verilerin Coğrafya eğitiminde ve göç konusunda yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağını düşünmekteyim

Araştırma konumum belirlenmesinde, araştırmamın gerçekleşmesi esnasında bana olan inancı ve katkılarından dolayı danışmanlığımı yapan, pek kıymetli hocam Sayın Doç. Dr. Recep BOZYİĞİT'e canı gönülden teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmam esnasında ki yardımlarından dolayı araştırma yaptığım kurumun değerli öğretmenlerine teşekkür ederim. Ayrıca araştırmam esnasında yardımları ve katkılarından dolayı kıymetli dostum Mustafa KARADUMAN'a teşekkür ederim.

Ve son olarak bugünlere gelmemde büyük katkılarından dolayı biricik annem Hatice KİRTİŞ'e, canım babam Tahir KİRTİŞ'e ve sevgili kardeşlerim Talha ve Kamile Ceylin'e varlıkları ve desteklerinden dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Muzaffer KİRTİŞ

ŞUBAT 2023

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
GRAFİKLER LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER VE RESİMLER LİSTESİ	ix
HARİTA LİSTESİ	x
KISALTMALAR.....	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT	xiii
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Sayıltılar	3
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar	4
BÖLÜM 2.....	6
2 ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR).....	6
2.1 Göç	6
2.2 Göçlerin Nedenleri	7
2.3 Tarihsel Süreçte Göçler	9
2.4 Göç Türleri	11
2.4.1 Göç edilen yere göre göçler.....	11
2.4.2 Nedenlerine Göre Göçler.....	13
2.4.3 Sürelerine Göre Göçler.....	15
2.4.4 Yöntemine Göre Göçler	16
2.4.5 Transit Göç	19
2.4.6 İşçi Göçleri	19
2.4.7 Beyin Göçü.....	20
2.4.8 Mübadele Göçü	21
2.4.9 Mülteci Göçü	22

2.5 Suriye İç Savaşı ve Türkiye’de ki Suriyeli Mülteciler	24
2.6 Bilişsel Yapı	29
2.7 Metafor	30
2.8 Kelime İlişkilendirme Testi.....	30
2.9 İlgili Araştırmalar	31
BÖLÜM 3.....	37
3. YÖNTEM.....	37
3.1. Araştırmanın Modeli	37
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	38
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	38
3.4. Verilerin Toplanması.....	39
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	39
4. BULGULAR	41
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	54
KAYNAKLAR.....	61
EKLER.....	68

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

11. Sınıf Suriyeli Öğrencilerinin Göç Konusundaki Bilişsel Yapıları Ve Metaforik Algıları (Kilis İli Örneği) başlıklı tez çalışmamın toplam **81** sayfalık kısmına ilişkin, 30/01/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%7** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

6/02/2023

Muzaffer KİRTİŞ

Doç. Dr. Recep BOZYİĞİT

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

6/02/2023

Muzaffer KİRTİŞ

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1 Geçici barınma merkezlerinde bulunan mülteci sayıları (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022)	26
Tablo 2.2 Suriyeli mültecilerin illere göre oransal dağılımı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).....	26
Tablo 2.3 Türk vatandaşlığını kazananlar (Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, 2022).....	28
Tablo 2.4 Geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin yaşlara göre dağılımı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).....	29
Tablo 3.1 Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı .	38
Tablo 4.1 Göç Kavramına Ait Verilen Cevaplar ve Frekansları	41
Tablo 4.2 Frekans Değeri 5 ve 5'ten Küçük Kelimeler	43
Tablo 4.3 Göç Kavramına Yönelik Kelimelere Ait Kategoriler ve Kelimeler	44
Tablo 4.4 Göç'ün Sonuçlara Ait Kelimelerin Olumlu-Olumsuz-Nötr Frekansları	45
Tablo 4.5 Cümlelere ait kategorilerin frekans ve yüzde değerleri.....	49

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 2.1 Yıllara göre yakalanan düzensiz göçmen sayısı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).....	17
Grafik 2.2 Yakalanan düzensiz göçmenler (İlk 10 Uyruk) (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).....	17
Grafik 2.3 Dünya’da mültecilere ev sahipliği yapan ilk 5 ülke (Sputnik, 2022)	23
Grafik 2.4 Mültecilerin uyruklarına göre ilk 5 ülke (Sputnik, 2022)	23
Grafik 2.5 Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022)	25
Grafik 4.1 Anahtar kavrama karşı frekans değeri en yüksek 10 kelime	42

ŞEKİLLER VE RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1 Göç yolundaki Suriyeli mülteciler (BBC, 2020)	14
Resim 2.2 1923 yılında Selanik limanında göç eden mübadiller (www.dunyabulteni.net, 2022).....	22
Şekil 4.1 Göç kavramına yönelik verilen cevapların kelime bulutu	42
Şekil 4.2 KN 70 ve üzeri oluşturulan kavram ağı	46
Şekil 4.3 KN 40-70 arası oluşturulan kavram ağı	46
Şekil 4.4 KN 20-30 arası oluşturulan kavram ağı	47
Şekil 4.5 KN 11-19 arası oluşturulan kavram ağı	47
Şekil 4.6 KN 6-10 arası oluşturulan kavram ağı	48

HARİTA LİSTESİ

Harita 2.1	Kavimler göçü haritası (Wikipedia, 2022).....	9
Harita 2.2	1500 sonrası yeni dünya göçleri haritası (Sutori.com,2022).....	10
Harita 2.3	Türkiye’de net göç hızı haritası (TÜİK, 2022)	12
Harita 2.4	Türkiye’de düzensiz göçle mücadele verileri (NTV, 2022).....	18

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
IOM	: International Organization for Migration (Uluslararası Göç Örgütü)
KİT	: Kelime İlişkilendirme Testi
KN	: Kesme Noktası
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TDK	: Türk Dil Kurumu
UNECE	: United Nations Economic Commission For Europa (Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Konseyi)

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı
Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

11.SINIF SURİYELİ ÖĞRENCİLERİNİN GÖÇ KONUSUNDAKİ BİLİŞSEL YAPILARI VE METAFORİK ALGILARI (KİLİS İLİ ÖRNEĞİ)

MUZAFFER KİRTİŞ

İnsanlar var olduğu tarihten bu yana sürekli hareket halinde olmuşlardır. Beklentileri, ihtiyaçları ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak için göç etmişlerdir. Göç hareketleri kimi zaman gönüllü olarak kimi zaman ise zorunlu olarak gerçekleşebilmektedir. Savaş, iç karışıklıklar, zulüm gibi şiddet uygulamalarının yaşandığı yerlerden, insanların yaşamını ve huzurunu sağlamaya yönelik göç etmeleri zorunlu göç olarak gerçekleşen göçlerdendir. 2011 yılından itibaren ülkelerindeki şiddet uygulamaları ve iç savaştan kaçan Suriyeliler ülkemizde mülteci olarak yaşamaktadırlar. Mülteci nüfusun en yoğun olduğu Kilis ilinde bizzat göç olayını yaşamış Suriyeli öğrenciler buradaki okullarda eğitim hayatlarına devam etmektedirler. Bizzat zorunlu olarak göç etmiş öğrencilerin gözünden göç kavramını yorumlamak, öğrencilerin göç konusuna yönelik bilişsel yapılarını tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmada; Kilis ilinde yaşayan, 11. sınıfta öğrenim gören 110 Suriyeli öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) aracılığıyla yapılan bu araştırmada öğrencilerden göç kavramına yönelik akıllarına gelen kelimeleri belirli bir sürede yazmaları istenmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesi aşamasında nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin göç kavramına yönelik verdiği cevaplar frekanslara ayrılarak hem kategorize edilmiş hem de bilişsel yapılarını ortaya koymak amacıyla kavram ağları oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulara bakıldığında ise öğrencilerin göç kavramını çoğunlukla olumsuz kelimelerden türettikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler göç kavramına yönelik cümleleri, göç ettikleri süreçteki kelimelerden oluşmaktadır. Öğrencilerin göç konusundaki öğrenmelerine baktığımız zaman; öğrencilerin göç konusuna yönelik kelimeler ve cümlelerin okulda öğrenmeden ziyade bizzat göç olayına katılmış olmalarından dolayı yaşayarak öğrenmelerinden gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak elde edilen bulgulara göre öğrencilerin göç konusundaki bilişsel yapılarının daha çok yaşayarak öğrenme ürünü oldukları ve göç konusunu çoğunlukla olumsuz kelimelerle açıkladıkları ortaya konmuştur. Kelime ilişkilendirme testlerinin ise öğrencilerin bilişsel yapılarını ortaya koymada etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Zorunlu Göç, Mülteci, Bilişsel Yapı, Kelime İlişkilendirme Testi (KİT)

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Secondary Social Sciences Education
Geography Education Program
Master Thesis

*THE COGNITIVE STRUCTURES AND METOPHORICAL PERCEPTION IN RELATION TO IMMIGRATION
OF THE SYRIAN 11th GRADER (KILIS PROVINCE EXAMPLE)*

Muzaffer KIRTIS

Humans have always migrated since they existed. They migrate to have a better life and meet their needs. Migration movements can sometimes take place on a voluntary basis and sometimes on a compulsory basis. War is one of the reasons for forced migration. People are compelled to go to places where there is security and peace from places where violence such as internal turmoil and persecution take place. Since 2011, Syrians that fled the violence and civil war in their country have been living as refugees in our country. Syrian students who have personally experienced the migration continue their education at schools in Kilis, where the migrant density is the highest. In this research that was conducted in order to interpret the concept of migration from the eyes of the students who migrated from compulsory reasons and to determine the cognitive structures of the students about the issue of migration; 110 Syrian students living in Kilis and studying in 11th grade formed the study group of the research. In this study, the phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used. In this study, which was conducted by using the Word Association Test (WAT), students were asked to write down the words that came to their minds regarding the concept of migration in a certain period of time. Content analysis technique, one of the qualitative research methods, was used in the analysis of the obtained data. The answers given by the students to the concept of migration were categorized by dividing into frequencies. In addition, conceptual networks were created in order to reveal their cognitive structures. When the findings were examined, it was determined that the students mostly chose the words related to the concept of migration from negative words. Students' sentences about the concept of migration consist of words in the process of their migration. When we look at students' learning about immigration, it was determined that the words and sentences that the students used on the subject of migration originate from the words they learned by experiencing during the migration, not at school.

As a result, according to the findings obtained, it was revealed that the cognitive structures of the students on migration mostly stem from learning by experience and they mostly explained the issue of migration with negative words. It can be said that word association tests are an effective method in revealing students' cognitive structures.

Keywords: Migration, Forced Migration, Refugee, Cognitive Structure, Word Association Test (WAT)

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, tanımları ve konuyla ilgili yapılmış araştırmalar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Göç olayı, insanların yaşadıkları yerden bir veya birden çok nedenler neticesinde farklı yerlere hareket etme olarak ifade edilebilir. Göç, hem yaşanılan ülke içinde yapılabileceği gibi farklı ülke ve bölgelere de gerçekleştirilebilmektedir. Tümertekin ve Özgüç'e (2015) göre "Göç, bir idari sınırı geçerek oturma yerini devamlı ya da uzun süreli olarak değiştirme olayını ifade etmektedir" (s.289). İnsanların göç etmeleri için birçok neden bulunabilir. Yakın zamanda ve günümüzde meydana gelen göçlerin nedenlerine baktığımız zaman: Çalışma amacıyla gerçekleştirilen işçi göçleri, mevsimlik göçler, beyin göçleri, doğa olayları sonucu gerçekleşen göçler, sosyal ve siyasi olaylar sonucu gerçekleşen mülteci göçleri olarak kısaca özetleyebiliriz.

20. asrın sonlarına doğru hızlanan, 21. asrın gündeminde çokça yer alan tüm dünyayı ilgilendiren büyük sorunlardan biriside göç kavramıdır. Özellikle Dış göç, Afganistan, Yemen, Suriye, Orta Afrika Cumhuriyeti, Güney Sudan ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi insan hakları ihlallerinin görüldüğü ve iç çatışmaların yaşandığı ülkeler, Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde demokrasi kökenli çıkıp sonrasında şiddetli çatışmalara dönen Arap Baharı olayları, siyasi istikrarsızlığın ve ekonomik sorunların görüldüğü Afrika ülkeleri ve Venezuela, yüksek nüfus ve devamında gelen sağlık sorunlarının baş gösterdiği Bangladeş ve Pakistan gibi devletlerde meydana gelen sorunlar nedeniyle artış göstermektedir. Bulundukları yerlerden zorluk ve sıkıntılar içinde göç eden bu ülkelerde insanlarda, büyük sarsıntılara, sıkıntılara ve ölümlere sebep olması göç konusunun ve yönetiminin önemini günden güne daha çok arttırmaktadır (Barışık, 2020:1-2)

15 Mart 2011 Suriye'de Esad rejimi ve yerel halklar arasında iç savaşın başladığı tarihten bu yana Türkiye'de kayıtlı olarak bulunan mülteci sayısı Göç İdaresi Başkanlığının verilerine göre 30 Haziran 2021 tarihi itibarıyla 3 milyon 685 bin 839 kişidir. Türkiye illerine oransal olarak baktığımızda Kilis ilinde Türk nüfusun %74,28 oranında mülteci nüfusu bulunmaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

15 Mart 2021 Suriye İç savaşının başlangıcından itibaren Türkiye yoğun bir mülteci göçü almaktadır. Savaş, iç çatışma ve baskılardan çeşitli zorluklar altında kaçarak göç eden Suriyeli mülteciler Türkiye'nin birçok kentinde yaşamaktadırlar. Kayıtlara bakıldığı zaman Türkiye'de kayıtlı yaklaşık dört milyon civarı mülteci yaşamaktadır. 5-24 yaş arası okul çağındaki kişilerin sayısı yaklaşık 1.738.763(%44) olarak bilinmektedir. Zorunlu göç sonucu Türkiye topraklarına gelen okul çağındaki kişiler Türkiye'de çeşitli kademelerdeki okullarda eğitim-öğretim hayatlarına devam etmektedirler.

Problem doğrultusunda aşağıda verilen 4 alt probleme cevap aranmıştır.

1. 11. sınıf Suriyeli öğrencilerin göç konusunda akıllarına gelen kavramlar nelerdir?
2. 11. sınıf Suriyeli öğrenciler göç kavramını olumlu mu olumsuz mu olarak tanımlıyor?
3. 11. sınıf Suriyeli öğrencilerin, 10.sınıfta gördükleri göç konusunu ne kadar hatırlıyor?
4. Elde edilen veriler Coğrafya öğretiminde kullanılması uygun mudur?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Kilis'te Lise 11. Sınıf'ta öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin göç konusundaki bilişsel yapıları ve metaforik algılarını belirlemektir. Suriye iç savaşından sonra bizzat Türkiye'ye göç eden öğrencilerin gözünden Göç kavramı üzerinde çıkarımlar ve tespitler de bulunmaktadır. Öğrencilerin göç konusunu bilişsel yapılarında nasıl inşa ettiklerini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada; öğrencilerin göç konusundaki farklı çıkarımlarını tespit etmek, göç konusunun olumlu mu yoksa olumsuz mu olarak gördüklerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin göç konusunda bilişsel yapılarının okulda öğrenme ürünümü yoksa yaşayarak öğrendiklerinin bir ürünümü olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye bulunduğu konum itibarıyla yıllardır göç alan bir ülke konumundadır. Asya ve Avrupa arasında köprü konumunda olmasından dolayı Türkiye yoğun göç almaktadır. Ayrıca Türkiye'nin komşu ülkelerinde meydana gelen siyasi karışıklıklar, savaşlar, terör olayları da Türkiye'nin göç almasında etkili olmuştur. Bu göçlere birkaç örnek verecek olursak: Balkanlardan gelen göçler, Türki Cumhuriyetlerden ve Kafkaslardan gelen göçler, Körfez

Savaşları sonrası Irak'tan gelen göçler ve Suriye İç Savaşı sonrası meydana gelen göçlerdir. Tüm bu örneklerle baktığımız zaman komşu ülkelerinde ki sıkıntılardan dolayı sürekli zorunlu göç alan bir ülke konumundadır.

Suriye iç savaşından sonra Türkiye yoğun bir mülteci göçü almıştır. Türkiye'nin birçok yerine yerleştirilen bu mülteciler hayatlarına Türkiye'de devam etmektedir. Mültecilerin nüfusa oranla en yoğun bulunduğu il Kilis ilidir. Bu araştırmada Kilis ilinde yoğun olarak bulunan Suriyeli öğrencilerin bizzat yaşadıkları göç olayını araştırmaktır. Göç olayının onların düşünce dünyasındaki etkilerini tespit etmektir. Göç konusundaki öğrencilerin öğrenmelerini test etmek amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmadan elde edilen veriler ve sonuçlar sayesinde Suriyeli mülteci öğrencilerin göç konusunda ürettikleri kavramları gözler önüne sererek özellikle insanlar üzerinde büyük etkilere sahip olan göç olayının sonuçlarını gözler önüne sermektir.

1.4. Sayıtlılar

Bu araştırma uygulanırken bazı koşulların uygun olduğu varsayılmıştır. Bu varsayımlar şu şekildedir:

1. Ortaöğretim Coğrafya dersi içerisindeki Göç konusu mühim bir sosyal ve bilimsel olaydır. Bu çalışmanın Coğrafya dersini önemli katkılar sağlayacağı varsayılmaktadır.

2. Bizzat mülteci göçünü yaşamış olan Suriyeli öğrencilerin göç konusunda farklı bir bakış açısı katacağı varsayılmaktadır.

3. Çalışmada hazırlanacak olan kelime ilişkilendirme testinin amaca uygun olacağı varsayılmıştır.

4. Öğrencilerin kelime ilişkilendirme testine samimi bir şekilde özenli olarak cevaplayacakları varsayılmaktadır.

5. Öğrencilerin kelime ilişkilendirme testinde bulunan yönergeleri doğru anlayıp, kendilerini doğru ifade edecekleri varsayılmaktadır.

6. Öğrencilerin kelime ilişkilendirme testinde yalnızca kendi düşünceleriyle yanıtlayacakları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekilde belirlenmiştir.

1. Bu araştırma Göç konusu ile sınırlıdır.
2. Araştırma Kilis il merkezinde bulunan bir lisede 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim 11. sınıf Suriyeli öğrenci ile sınırlıdır.
3. Araştırma 110 kişiden oluşan bizzat mülteci göçü ile Türkiye'ye gelmiş çalışma grubu ile sınırlıdır.
4. Araştırmada elde edilecek veriler, bulgular ve bu bulgulardan elde edilecek çıkarımlar ve tespitler çalışma grubu ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Göç: “Göç, bir idari sınırı geçerek oturma yerini devamlı ya da uzun süreli olarak değiştirme olayını ifade etmektedir” (Tümertekin ve Özgüç 2015, 289).

Mülteci: Irkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

Zorunlu Göç: Zorunlu göç savaş, iç karışıklıklar ve zulüm gibi insanlara karşı zulüm ve şiddet uygulamalarının yaşandığı yerlerden, insanların yaşama hakkı ve huzurunu sağlamaya yönelik güvenli alanlara doğru göç hareketidir (Sarıkaya,2018:241).

Kelime İlişkilendirme Testi (KİT): Bilişsel yapıyı, bu yapıyı oluşturan kavramlar arasındaki bağıntıyı ve zihinde kurulmuş olan bilgi ağının gözlemlenmesini sağlayan, hafızadaki kavramlar arasındaki ilişkilerin yeterli ve anlamlı olup olmadığını tespit etmeye katkı sağlayan ölçme değerlendirme tekniklerinden birisidir. (Özatlı ve Bahar, 2010:10).

Bilişsel Yapı: Bilişsel yapıyı, herhangi bir öğrenme durumunda bilgiyi oluşturan unsurları düzenleyen ve tutan zihinsel şema, çatı olarak da tanımlamak mümkündür (Asubel, 1963:217).

Metafor: Metafor kelimesi esas olarak Grekçe’de “metaherein” kelimesinden gelmektedir. Taşımak, transfer, aktarım gibi anlamlar taşımaktadır. Metafor kelimesi etimolojik olarak birleşik kelime (meta+phora) olarak izah edilen “metaphora”ya dayanır (Güneş ve Tezcan, 2017:1)

BÖLÜM 2

2 ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR)

2.1 Göç

Göç, TDK sözlüğüne göre: “ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022).

Göç, insanoğlunun dünya üzerinde var olduğu andan itibaren her zaman insanların hayatında bulunan önemli bir olgudur. Göç kavramı ile ilk olarak mutlak bir nüfusun bir yerden diğer bir yere hareketi olarak akıllara gelmekle birlikte, göç olgusu sadece harita üzerinde yer değiştirmekten daha çok faktörleri ve etkileri olan büyük bir öneme sahip olan bir kavramdır. Neticelerine bakıldığında psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik olarak birçok unsuru içinde bulundur (Sağlam, 2006).

Ülkelerarası bir hududu geçerek ve bir devletten başka bir devletin sınırına geçmek olarak adlandırılır. Ne kadar sürede, hangi şekilde ve hangi sebeple olursa olsun göç insanların bir yerden başka bir yere gerçekleştirdiği demografik hareketlerdir. Buna işçiler, mülteciler, yerinden olmuş kişiler de dâhildir (IOM, 2009:22).

İçduygu ve Sirkeci'ye (1999) göre göç; göç etme olayına karar vermiş insanların belirli bir vakit aralığında yaşadıkları yerden başka bir bölgeye yer değiştirmesidir (s. 34).

Göç, insanların herhangi bir nedenle ikamet ettikleri yeri terk ederek kalıcı veya geçici olarak başka bir yere taşınmasıdır. Bu hareket kıtalararası, ülkelerarası, bölgeler arası, kentler arası, kırdan şehre ve şehirden kırlara doğru yapılmaktadır. Dünya nüfusunun ve ülkelerin nüfusunun günümüz halini almasında yıllar öncesinde meydana gelen büyük göç hareketlerinin kayda değer bir tesiri bulunmaktadır. Geçmiş dönemlerde çokça bulunan ve günümüzde de görülen yerleşik konumda bulunmayan konar-göçer insanlar göçebe hayatının gerekliliğiyle durmaksızın göç etmektedirler. Göç kavramı farklı araştırma alanlarının konuları içerisinde yer almaktadır. Ayrıca toplumsal da bir kavramdır. Göç konusunda birçok sınıflama yapılabilir. Göç olgusunun açıklarken gayesine, nasıl gerçekleştiğine, nedenlerine, kimlerin göç ettiklerine ve nerelere göç ettiklerine ve daha sayılabilecek birçok etkene göre kategori de sınıflandırma oluşturulabilir (Adıgüzel,2016:19).

Genel olarak baktığımızda insanların ihtiyaçları ve zorunluluklarından doğan göç hareketi insanları, ülkeleri ve doğal olarak da tüm dünyayı ilgilendiren bir olgu olmuştur. Göç olayının insanlar üzerinde önemli etkileri olmuştur.

2.2 Göçlerin Nedenleri

İnsan yaşamında köklü değişikliklere sebep olan göç hareketinin birden çok nedeni bulunmaktadır. İnsanların yaşadıkları yerden, yakın yerlere ya da uzak yerlere göç etmeleri birçok nedenle gerçekleşebilir. Bu nedenlere baktığımızda; “Nüfus Problemleri, Ekonomik Problemler, Çevre Sartlarındaki Bozulmalar, Eğitim Sartlarındaki Yetersizlikler, Siyasi Problemler ve Savaşlar” olarak söyleyebiliriz (Tümertekin ve Özgüç, 1998: 307).

Tümertekin ve Özgüç’ün Beşeri coğrafya insan, kültür, mekan (2015) adlı kitabında göç sebepleri şu şekilde sıralanmıştır (s. 294-295):

- İnsanları göçe iten birçok sebep vardır. Ekonomik sebepler bu göçe iten sebeplerin başında gelmektedir.
- Ekonomik sebeplere ek olarak yaşanan ülkedeki siyasi düzen insanları göçe yönleltmektedir.
- Doğal ortamda gerçekleşen deformasyonlar bilhassa geçmiş zamanlarda ki göç olayları için ciddi bir sebep olmuştur.
- Ülkelerdeki olağandan farklı ve aidiyetsiz hissettiren yönetim değişiklikleri insanların örf ve geleneklerinin engelleyebileceğine inandırabilir. Bu durum göçlere sebep olur.
- Ulaşım sektöründeki teknolojik gelişmelerle beraber insanlar daha rahat göç edebilme şansına sahip olmuşlardır. Bu durum insanların kendi iradeleriyle yer değiştirmesine olanak sağlar.
- Teknolojik imkanların fazla olduğu ve teknolojinin gelişmiş olduğu yerler göç için çekici bir etki oynamaktadır.
- İnsanların bilgiye ulaşım kolaylığından dolayı insanlar göç etmek istedikler yerler hakkında kolaylıkla bilgi sahibi olabilmektedirler. Bu durum insanların göçe kanaat getirmelerine yardımcı olmaktadır.

-Doğal çevrede meydana gelen çevresel olaylar göçe neden olabilir. Doğal afetler, Deprem, Heyelan, Tsunami vb.

Göçü, sebepleri (zorunlu ve gönüllü göç), gayeleri (çalışma ve sığınma), ve istenilen yere ulaşma metotları (yasal ve yasadışı göç) gibi farklı ölçütlere göre sınıflamak mümkün olmakla beraber “farklı bilimsel disiplinler olarak ekonomi, sosyoloji, demografi, coğrafya, tarih, psikoloji, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi ve diğer bazı ilgili disiplinler göçle ilgili konulara farklı bakış açılarıyla değinirler” (İçduygu ve Sirkeci, 1999:249).

Sosyal, askeri, ekonomik, kültürel ve etnik gibi olgulardaki yaşanan olumsuzluklar göç hareketlerine neden olabilmektedir. Göçe sebep olan etmenler birçok araştırmacı tarafından göç teorileri ile açıklanmaya çalışılmıştır. Göç ile alakalı kuramlara ve teorilere baktığımız zaman;

-Merkez-Çevre (dünya sistemleri) teorisi (bağımlılık okulu düşünürleri tarafından geliştirilen),

- E. G. Ravenstein’in Göç Kanunları (1885-1889)

- Parekh’in Göç Teori Sınıflandırmaları (liberal toplumcu, etnik veya milliyetçi görüş),

- Kesişen Fırsatlar Teorileri, İtme-Çekme Teorisi (Lee,1966),

- Marksist Teori, Göçmen İlişkiler Ağı (Network) Teorisi

- Asimilasyondan Çok Kültürlülük, Etnisite Teorileri, Ekonomik Temelli Göç Kuramları (Neo-Klasik, Yeni Ekonomi ve İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Kuramı)

- Denge Kuramı ve Göç Sistemleri Kuramı

- Kurumsal Kuram

- Birikimli (Kümülatif) Nedensellik kuramları göç konusunda yazılmış ve belirli bir görüşe dayandırılmış göç kuram ve teorileridir (Akt: Bostan, 2017:4)

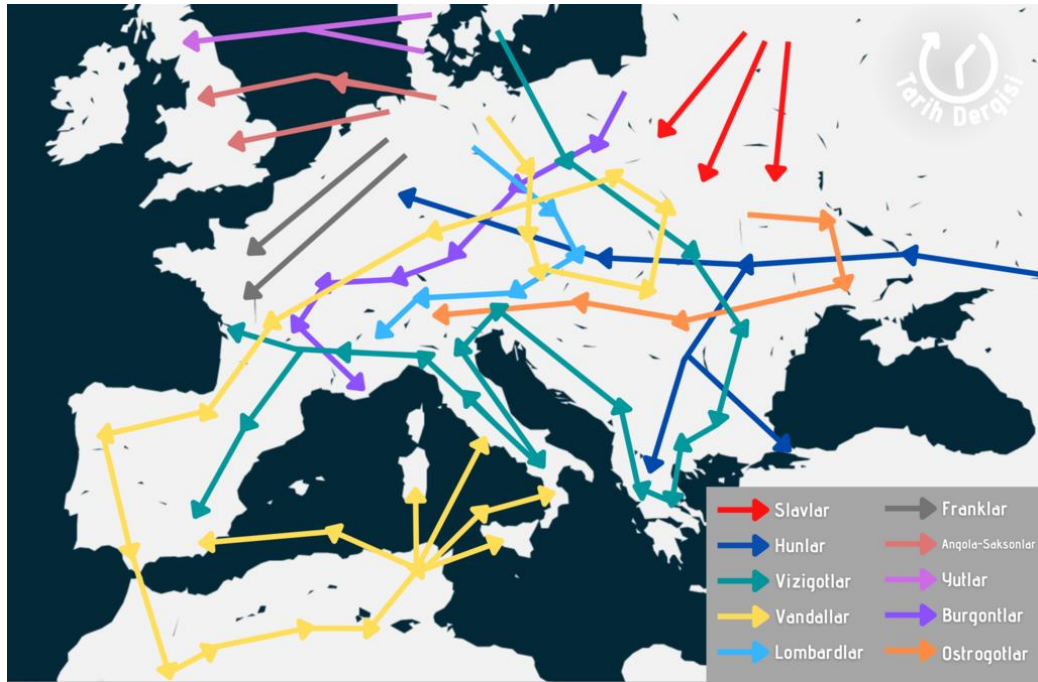
Göçlerin başlıca nedenlerini inceleyecek olursak bu nedenler: Doğal nedenler, siyasi nedenler, ekonomik nedenler ve Sosyal/kişisel nedenler olarak 4 temel başlıkta inceleyebiliriz. Göç’ün doğal nedenleri insanların elinde olmayan, doğanın insan üzerine etkisi gerçekleşen nedenlerden dolayı gerçekleşmektedir. Bu nedenleri sıralayacak olursak:

İklimle bağılı nedenler, erozyon, su kıtlığı, toprağın verimsizleşmesi, deprem, sel, çığ, heyelan, volkanik patlama, tsunami ve yangın gibi olaylar göçlere sebebiyet verebilmektedir. Göçe neden olan nedenlerden siyasi nedenler ise: savaşlar, mübadele, siyasi baskıları, sınır değişiklikleri ve iç karışıklıklardır. Göçün ekonomik nedenleri ise: İş imkânları, doğal zenginlikler, Gelir dengesizliği, Toprakların miras yoluyla parçalanması ve geçim sıkıntısı olarak sıralanabilir. Son olarak Sosyal/Kişisel nedenlere baktığımız zaman: Eğitim, dini nedenler, kültürel farklılıklar, sağlık ve daha iyi yaşam tercihi insanların göç konusunda nedenleridir (MEB, 2028).

2.3 Tarihsel Süreçte Göçler

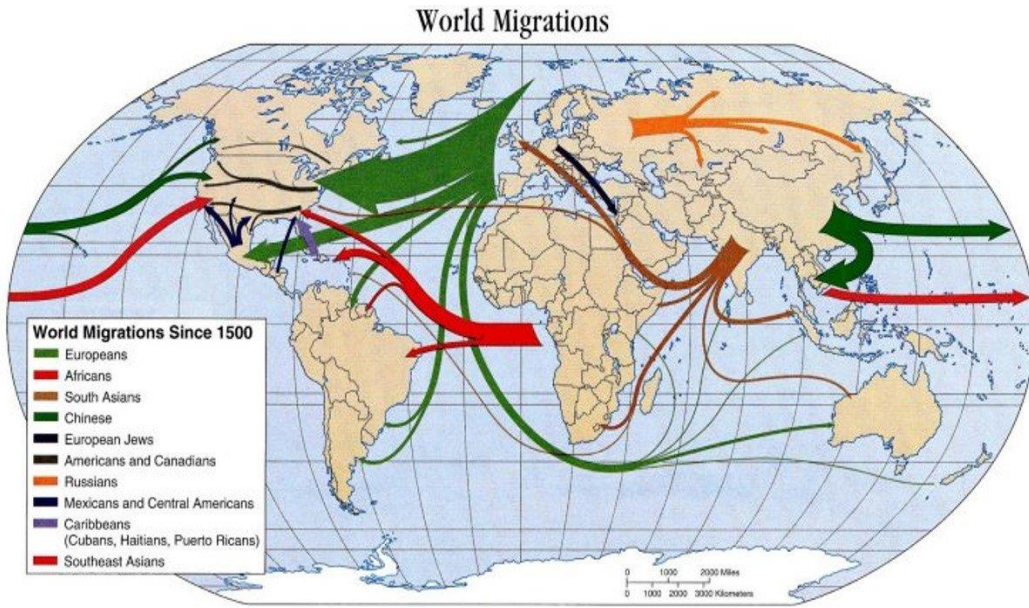
Orta Asya’da büyük bir çoğunluğu göçebe yaşam alışkanlarına sahip Türk toplumları, bulundukları yerlerden farklı yerlere göç etmişlerdir. Bu göçlerin gerçekleşmesinde birçok ekonomik ve sosyal faktör Türklerin göç etmesine neden olmuştur. Orta Asya’da ki iklim değişiklikleri, nüfus artışı ve siyasal nedenlerden dolayı göç etmek zorunda kalmışlardır (MEB, 2018).

4. yüzyıl ‘da Çinlilerin baskılarından kurtulmak için batıya yönelen Hun Türklerinin Karadeniz’in kuzeyine göç etmesi sonucu, Hunlardan kaçan Cermen toplulukları yıllar boyu Avrupa Kıtasındaki istilacı hareketleri bugünkü Avrupa devletlerinin oluşmasına zemin hazırlayan Kavimler Göçüne neden olmuştur (Kınık, 2010).

Harita 2.1 Kavimler göçü haritası (Wikipedia, 2022)

15. asırda Kristof Kolomb, Macellan, Vasco de Gama ve diğer denizcilerin yaptıkları keşifler sonucunda Yeni Dünya olarak adlandırılan Amerika ve Okyanusya anakaraları keşfedilmiştir. 1492 yılından itibaren Amerika kıtasına, Avrupa kıtasından göç hareketleri yaşanmıştır. Yeni Hayat umuduyla denizaşırı olarak gerçekleşen bu göçlerde Avrupalı insanlar köle olarak kullanılmak üzere Afrika'nın birçok yerinden topladıkları yaklaşık on beş milyon insanı Latin Amerika'ya, Brezilya'ya ve Karayip'lere zorla götürmüşlerdir (Mutluer, 2003:11). Oraya giden Avrupalılar ve çalıştırılmak üzere köle olarak götürülen Afrikalılar, Amerika kıtasının yerlileri ile birlikte bugünkü Amerika kıtasının sakinlerini oluşturmuşlardır.

Harita 2. 2 1500 sonrası yeni dünya göçleri haritası (Sutori.com,2022)

Lozan Antlaşması'nın içeriklerinden olan Türk-Yunan Mübadelesi gereği İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada'da yaşayanlar hariç Türkiye'de bulunan tüm Rumlar ile Batı Trakya haricinde Yunanistan devletinde bulunan tüm Müslümanlar Türkiye'ye topraklarına gönderilerek Türk-Yunan nüfus mübadelesi gerçekleştirilmiştir. Anadolu'dan Yunanistan'a yaklaşık 1,2 milyon Ortodoks Rum giderken, Yunanistan'dan Türkiye'ye gelen Müslüman göçmen sayısı ise 388.146 kişiden oluşmaktadır (Tepealtı, 2019:94).

İkinci Dünya Harbinden sonra sanayileşme atağına kalkan Avrupa devletlerinde, yoğun işgücü ihtiyacı doğmuştur. Bu ülkeler işgücü gereksinimlerini karşılamak adına gelişmemiş ve gelişmekte olan devletler ile işçi göçü antlaşmaları imzalamıştır. Almanya 1954 senesinden 1970'li yıllara kadar Türkiye, İspanya ve Yunanistan gibi ülkelerden yoğun bir işçi göçü almıştır. Ekonomik nedenlerle gerçekleşen bu göç hareketini insanların para

kazanmak amacıyla gerçekleştirmesinden dolayı gönüllü göç olarak isimlendirmek mümkündür (Aksoy, 2012: 293-294).

Körfez krizi sonrası Türk topraklarına binlerce Kürt göçmen akın etmiştir. Türkiye 1988 ve 1989 yıllarında sınırlarına dayanan binlerce sığınmacıyı kabul etmiştir. 1991 senesinde yine bir göçmen dalgasıyla karşılaşan Türkiye, bu göçmenlerin ihtiyaçlarını karşılamak için ciddi harcamalar gerçekleştirmiştir (Kavak, 2013: 443)

2.4 Göç Türleri

Göçün amacı her en olursa olsun insanların göç etmesinde belirli etmenler bulunmaktadır. Bu etmenler itici ve çekici etmenler olarak söylenebilir. İnsanoğlunu göç zorlayan sebeplere sağlık ve eğitim koşulların elverişli olduğu alanlara yani daha güzel hayat şartları sunan yerlere göç etmesini örnek verebiliriz. Göçler, göç eden kişilerin beklentilerine bağlı olarak zorunlu göç, geçici göç, transit göç, yasadışı ve yasal göç, aşamalı-aşamasız göç ve kademeli göç gibi farklı türleri bulunmaktadır. Lakin genel olarak sınıflandırmalara bakıldığında, daha çok iç ve dış göç şeklinde ayrıldığını görmekteyiz (Topçu ve Beşer, 2006). İnsanları göç hareketleri çeşitli şekillerde kategorize edilebilmektedir.

2.4.1 Göç edilen yere göre göçler

İç göç:

Bulunulan ülke sınırını geçmeden, ülke içinde şehirler veya bölgeler arası göçlerdir. İç göç olayında ülke içindeki ekonomik ve sosyal şartların eşitsizliği önem oynamaktadır. İnsanlar yaşadıkları yerden daha iyi şartların bulunduğu yerlere göç edebilmektedir. Alman-İngiliz coğrafyacı ve harita uzmanı E. G. Ravenstein iç göç kavramını tüm boyutlarıyla açıklayan önemli bir teori ortaya atmıştır. Ravenstein, Yedi Göç Kanunda:

1. Göç ve Mesafe; “göçmenlerin büyük çoğunluğu kısa mesafeli bir yere göç ederler.”
2. Göç ve Basamakları; “kentlerde meydana gelen ekonomik gelişme, yakın yerlerden göçmenleri hızla bu kentlere getirir.”
3. Yayılma ve Emme Süreci
4. Göç Zincirleri; “her göç dalgası karşı dalga yaratır.”,

hareketleridir (Özer, 2004:11). Ekonomik şartlar dışında dış göçler siyasi, doğal olaylar ve birçok sosyal olay nedeniyle gerçekleşebilmektedir.

2.4.2 Nedenlerine Göre Göçler

Zorunlu Göç:

Zorunlu göç kavramı, insanların savaşlar, fakirlik, doğal afetler ve baskı gibi çevresel faktörlerle yaşadıkları yerlerden başka ülkelere zaruri şekilde göç etme olayıdır (Şemşit, 2018:278).

Zorunlu göçte insanlar ülkelerin sosyal, ekonomik ve siyasi uygulamaları neticesinde ülkelerini bırakmak durumunda kalırlar (Aker vd., 2002:98).

Zorunlu göç insanların istekleri ölçüsünde gerçekleşmez. Savaşlar, doğal afetler ve sürülme gibi sebeplerle insanların mevcut konumlarından mecburen uzaklaşması veya uzaklaştırılması olayıdır (Yılmaz, 2013: 1687).

Başka bir bakış açısıyla baktığımız zaman aslında her göç etme fikri veya edimi kendi içinde bir zorunluluk taşır. Bu zorunluluk siyasi ve sosyal baskılardan ziyade insanların daha iyi yaşam şartları elde etmek amacıyla eğitim, sağlık, çalışma vb. olanakların fazla olduğu yerleri tercih etmeleri de birer zorunluluk olarak adlandırılabilir. Geçmişte ve Günümüzde birçok insan zorunlu olarak yerlerinden ve yurtlarından edilmişlerdir. Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek komiserliği başkanı Filippo Grandinin yapmış olduğu açıklamaya göre 2020 sonu itibariyle yaklaşık 82,4 milyon insanın çeşitli sebeplerle vatanlarından uzakta olduğunu belirtmiştir (Euronews, 2021).

Resim 2. 1 Göç yolundaki Suriyeli mülteciler (BBC, 2020)

Gönüllü Göç:

Göç hareketleri her zaman zorunlu sebepler vesilesiyle gerçekleşmezler. Bazı göçler insanların beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda gönüllü olarak yapılabilir. Bu gönüllükte insanları harekete geçen duygu daha iyisine ulaşma isteğidir (Yılmaz, 2013:1687). Gönüllü göç hareketi birçok sebep ve faktörlerle gerçekleşebilmektedir. Burada asıl önemli olan göç eden kişinin kendi isteğiyle göç edip etmeme tercihidir. Kişi dış baskınlardan arınmış olarak kendi arzusuyla harekete geçmesi gönüllü göçün temelini oluşturmaktadır (Çağlar, 2018:36). Türkiye özelinde gönüllü göç hareketlerine baktığımız zaman insanlar günümüz şartlarının gerekliliği ve istenilen her türlü imkâna ulaşma fikriyle hareket etmektedirler. Türkiye’de göç verilerine baktığımız zaman göçlerin büyük bir çoğunluğunu gönüllü göçler oluşturmaktadır. Bu göç hareketleri genellikle imkân ve olanakların fazla olduğu büyük kentlere doğru gerçekleşmektedir (Erkan ve Erdoğan, 2006:82). Kırsal alanlardan şehirlere yapılan göçlerin nedenleri sıralarken öncelikle şehrin cazibesi, sonrasında ise kırsal olanların iticiliği ile anlatılmaktadır (Sağlam, 2006:35). Son yıllara özellikle Covid pandemisi süresince ve sonrasında insanların kalabalık yerlerden uzak durmak adına sakin ve temiz hava artılarından dolayı kırlara doğru bir göç hareketi de görülmektedir.

2.4.3 Sürelerine Göre Göçler

Kalıcı göç

Kalıcı göç insanların, belirli sebeplerle göç edip çalıştıkları ülkede birkaç sene yaşadıkdan sonra göç ettikleri ülkelerde bariz engeller ve kısıtlamalar olmadan daimi çalışma ve oturma izni alarak bulundukları yerlerde kaldıkları göç türüdür. Bu göçmen çalışanlar herhangi bir sebeple işlerini kaybetseler dahi bulundukları yerlerden gitmek zorunda değildirler. Yaşadıkları ülkeler tarafından verilen şartları sağladıktan sonra istihdam ve ev sahipliği gibi, ailelerini de bulundukları ülkeye getirme haklarına sahiptirler (Nakhoul, 2014:10).

Geçici göç

Geçici göç insanların yaşadıkları yerleri bir süreliğine bir sebepten dolayı yer değiştirme hareketidir. Bu sebeple çalışma, sağlık ve eğitim amacıyla gerçekleşebilir. Örneğin Türkiye’de milyonlarca üniversite öğrencisi okulların açılış tarihiyle yaşadıkları yerlerden eğitim amacıyla geçici olarak göç etmektedirler. Okulları kapandıktan sonra ise tekrar bulundukları yere geri dönebilirler. Vatandaş oldukları ülke dışındaki diğer ülkelere bilinen bir faaliyeti yapmak veya bir miktar süre kalınması gereken iş ve işlemleri gerçekleştirmek üzere göç edilen yere kabul edilme olayıdır. Geçici bir sürede bir ülkeye göç etmiş göçmen işçiler farklı işler de çalışabilirler. Çalıştıkları yerlerden ayrılmadan çalışma izinlerini uzatma talebinde bulunabilirler (Nakhoul, 2014:9). Mevsimlik göç kavramı bazı çalışmalarda geçici göç kapsamında değerlendirilirken; bazı çalışmalarda ise kendi başına ayrı olarak değerlendirilmiştir.

Mevsimlik göçte ise insanların bir senenin belirli bir dönemini birden çok değişik mekânda tamamlamaları olarak açıklanabilir. Bu göç olayın da mevsimler arası farklılıklardan dolayı başka şehir veya ülkelere gidip işleri bitince geri dönenler, tatil ve seyahat amaçlı olarak kısa bir süreliğine ayrılanlar, imkânlar çerçevesinde dinlenmek amacıyla köylere veya yaylara gidilmesi ve çalışma amacıyla mevsimlik göçen tarım işçilerini örnek olarak verebilmek mümkündür. Bu göç hareketlerine katılanlar mevsimlik olarak göç etmiş sayılmaktadır (Sayın vd., 2016:2).

2.4.4 Yöntemine Göre Göçler

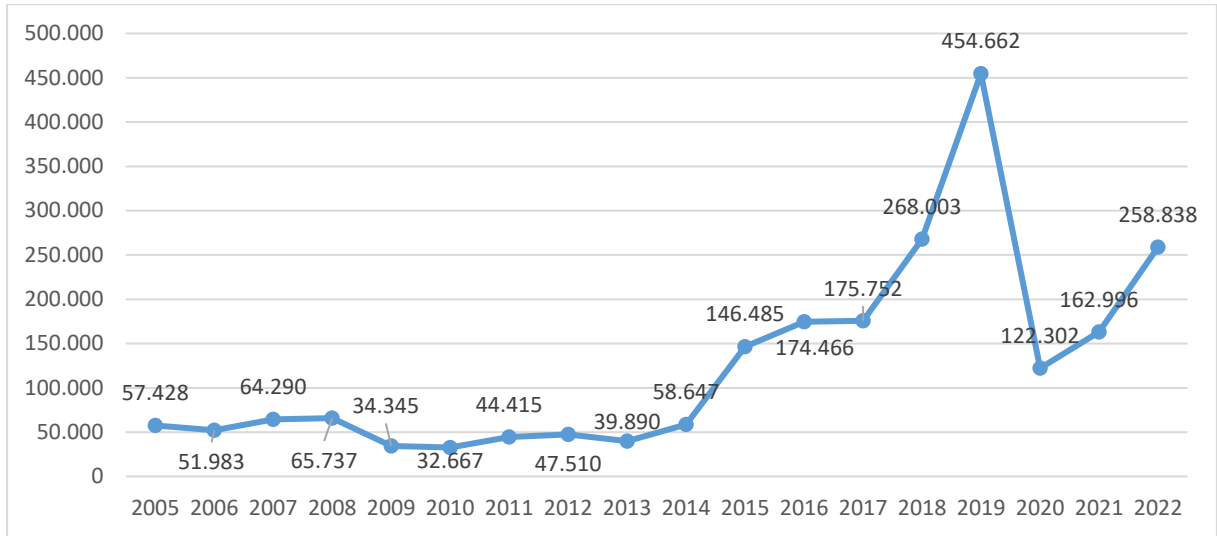
Düzenli göç:

Uluslararası göç örgütü (IOM, 2009)'ne göre bulunan ülkeden ayrılışı ve gidilmek istenen yere seyahati, transit geçişi ve ülkelere girişin devletlerin ve kurumların kanun ve yönetmeliklerine düzgün şekilde hareket eden göçmenlerin bir yerden başka bir yere göç hareketine (s.26) olarak tanımlanmaktadır.

İnsanların kendi yaşadıkları yer dışındaki başka bir ülkede prosedürlere uygun olarak, bilgi dâhilinde kısa süreli veya sürekli konaklamalarına düzenli göç olarak tanımlanmaktadır (Çağlar, 2018:35). Düzenli göç olgusu devletlerarası antlaşmalarla veya göç alan devletin bilgisi ve gözetiminde olduğu için yasal göç olarak da adlandırılmaktadır. Devletlerin bilgisi dâhilinde olan bu göç türünde, göçün doğuracağı olumsuz koşullara yönelik önceden planlamalar yapılabilmesi, hem göç edilen devletin sosyo-ekonomik yönünden rahatlatacağı gibi göç edenlere de kolaylık sağlayacaktır.

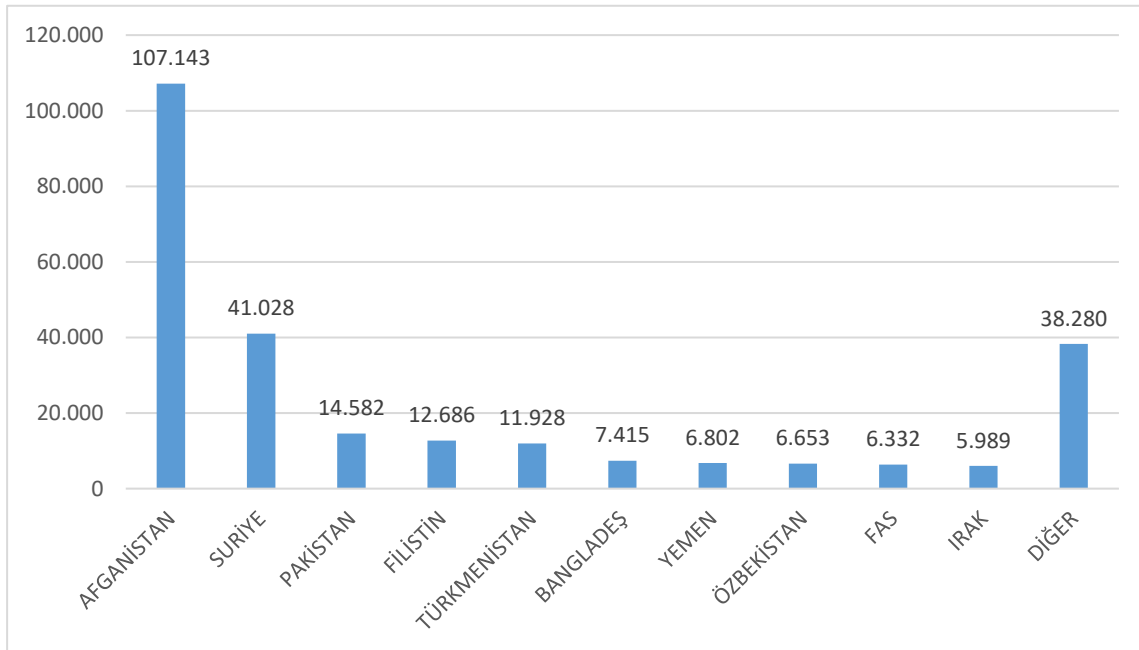
Düzensiz Göç:

Gönderici olan, transit geçiş olarak kullanılan ve göç alan ülkelerin istek ve biçimlendirici nizamları dışında meydana gelen göç hareketleridir. Düzensiz göç konusu birçok sebep, yöntem ve şekilde yapılabileceği için genel kabul gören bir tanımı yoktur. Göç edilen devlet açısından, göç uygulamaları gereğince izinsiz olarak ülkelere giriş yapılması, o ülkede konaklanması, izinsiz olarak çalışılması manalarına gelebilmektedir. Göç edilen ülke açısından ise o ülkenin sınır güvenliğini tehdit ederek kaçak yollardan geçmesi yani göç etmek için idari yolları yerine getirmemesi gibi hareketler bu göç kavramını düzensiz olarak adlandırılmasını sağlamıştır. Bazı araştırmalarda düzensiz göç kavramı yasadışı göç olarak da geçmektedir. Yasa dışı göç kavramını insan kaçakçılığı ve ticaretiyle ilgi sınırlandırmak da mümkündür (IOM, 2009:26)

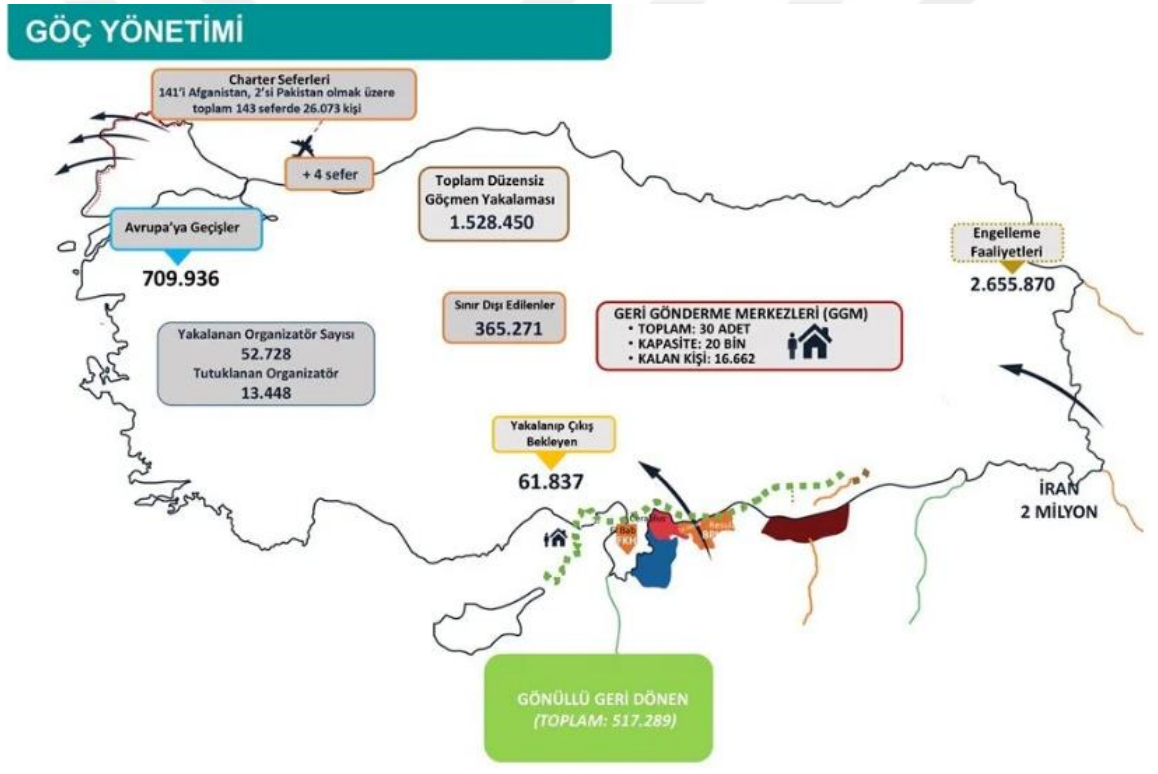
Grafik 2. 1 Yıllara göre yakalanan düzensiz göçmen sayısı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022)

Yukarıda tabloda görüldüğü gibi Türkiye’de düzensiz göçmenlerin nüfusu oldukça fazladır. 2014 yılından sonra belirgin bir artış görülmüş olup 2019 yılında 454.662 kişi ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Düzensiz göçmen sayısının bu denli artışında 2011 yılında başlayan, Suriye iç savaşı sonrası Türkiye’ye çeşitli yollardan giriş yapmak isteyen Suriyeliler ve Afganistan’daki siyasi nedenler sonrası İran üzerinden Türkiye’ye giriş yapan Afganlar düzensiz göçmen sayısının artışına neden olmuştur. Türkiye bu artış karşısında Suriye ve İran sınırındaki güvenlik önlemlerini artırmaktadır. 911 km’lik sınırıyla en uzun kara sınırı olan Suriye sınırında kritik yerlere boylu boyunca duvarlar ve gözetleme kuleleri inşa edilmiştir.

Grafik 2. 2 Yakalanan düzensiz göçmenler (İlk 10 Uyruk) (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022)

Göç idaresi tarafından alınan verilere bakıldığında Kasım 2022 itibariyle en çok düzensiz göçmen sayısının 107.143 kişiyle Afganistan, 41.028 kişiyle ise Suriyeli göçmenler ikinci sırayı almışlardır. Diğer göçmen vatandaşlarına baktığımız zaman ise sırasıyla Pakistan, Filistin, Türkmenistan, Bangladeş ve Yemen’den gelen göçmenler olduklarını görmekteyiz. Bu ülkelerin genel problemlerine baktığımız zaman ülkelerde genel olarak siyasi düzensizliklerin bulunduğu, insan hakları ihlallerinin çokça yapıldığını ve ekonomik olarak gelişmemiş ülkeler olduklarını görmekteyiz. Göç edilirken Türkiye’yi tercih etme sebeplerini iste Müslüman bağları, Türkiye’deki istikrar ve düzen ve Türkiye’nin Avrupa ülkelerine geçişte Transit ülke konumunda olması Türkiye’ye gelen düzensiz göçmenleri arttırmıştır.

Harita 2. 4 Türkiye’de düzensiz göçle mücadele verileri (NTV, 2022)

Haritadaki verilere bakılarak 2022 itibariyle Türkiye’de yakalanan düzensiz göçmen sayısı 1,5 milyonu aşmıştır. Bu göçmenlerden 365.271 kişi sınır dışı edilmiş, 61.837 kişi ise yakalanıp çıkış beklemektedir. Engelleme faaliyetleri sayesinde bu zamana 2.655.870 kişi sınırlardan yasadışı geçişi engellenmiştir. 30 Geri gönderme merkezlerinde bulunan toplam göçmen sayısı 16. 662 kişiden oluşmaktadır. Düzensiz göç hareketlerinin baş aktörlerinden olan organizatörlerden ise 52.728’i yakalanmıştır. Yakalanan organizatörlerden 13.448 kişisi ise güvenlik güçleri tarafından yakalanmıştır. Verilen verilere bakıldığında Düzensiz göç

konusu Türkiye'nin gündeminde bir hayli olan bir konudur. Hem ekonomik anlamda hem de sosyal anlamda düzensiz göç faaliyetleri Türkiye'yi zorlamaktadır.

2.4.5 Transit Göç

Transit göç, zengin batı devletlerine yönelik karşılaştığımız hareketlilik şeklinde açıklanmaktadır. Transit göç kavramının ortaya çıkmasında birden fazla nedenler bulunmaktadır. Sınır geçiş güvenliğinin sağlanamaması, serbest geçiş anlaşmaları ve ülkelerin coğrafi konumları transit geçişi kolaylaştırmaktadır (Düvell, 2012:422).

Birleşmiş Milletlerin Avrupa Ekonomik komisyonuna göre, göç etmek istenilen yere göç niyetiyle, göçmenlerin göç yolundaki diğer ülkelere doğru hareketine transit göç denilmektedir (UNECE, 1993:7). Göçmenler göç hareketi sonrasında yolları üzerindeki ülkelere düzensiz olarak bulunmakta ve asıl gidilmek istenilen yerden vazgeçilip transit ülkede uzun süreli olarak yasadışı konaklamaktadırlar. Yapılan araştırmalar ve değerlendirmeler neticesinde transit göç, düzensiz göçün bir alt başlığı olarak sınıflandırılmaktadır.

Jeopolitik konumundan dolayı Türkiye Asya ve Avrupa kıtaları arasında geçiş için en kısa yoldur. Bu durum Türkiye'nin önemli bir uğrak nokta olmasını sağlamaktadır. Yüzyıllar öncesinde bile Anadolu topraklar kervanlar ve göç yollarında önemli bir bölge olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum Türkiye Devleti'nin sınır güvenliğinin ve devamında ülke içi güvenliğini sağlamasında sıkıntılar çıkarabilmektedir. Avrupa Birliği'nin sınırlarını koruması açısından çok önemli bir rol oynayan Türkiye, özellikle 18 Mart Mutabakatı (2016) sonrasında düzensiz olarak gerçekleşen transit göçlerle ilgili çabasını arttırmıştır. Tüm bu çabalara rağmen Türkiye, Türkiye ve dolayında Avrupa'ya doğru gerçekleşmekte olan düzensiz göçlerle mücadele konusunda kendilerine yeterli desteği vermeyen Avrupa Birliği tarafından sıkça eleştirilmektedir (Tepealtı, 2019:137).

2.4.6 İşçi Göçleri

Dünya'da birçok ülkede insanlar düşük ücretlerle geçimlerini sağlayamamaktadır. Fakirlik ve işsizliğin yüksek olduğu ülkelere, çalışma ve yaşam standartlarının daha iyi olan ülkelere doğru insanlar göç etmek istemektedirler. Sosyal ve özellikle ekonomik sebeplerden dolayı çalışma amaçlı yapılan göçlere İşçi göçleri olarak tanımlanmaktadır. Gelişmiş iş olanakları, güvenli ve rahat çalışma şartlarından dolayı insanlar bulundukları

yerleri ekonomik kaygılarından dolayı iş olanaklarının daha fazla olduğu ülkelere doğru gerçekleştirmektedirler.

İşçi göçleri, bir ülkede oluşan işçi ihtiyacını gidermek maksadıyla, işsizlik oranının fazla olduğu ülkelerle temin edilmesidir. Gelişmemiş ülkelerde ucuz işçi ücretleri ile çalışan işçiler bulundukları ülkelere nazaran daha fazla ücret alabilecekleri yerler göç etmeyi tercih etmektedirler. İşçi göçü alan ülkeler ise kendi ülkelerindeki işçilerden daha düşük ücret alan göçmenleri uygun fiyata çalıştırarak piyasadaki rekabeti arttıracaktır (Sayın vd., 2016:3)

2. Dünya Savaşı sonrasında yoğun bir sanayileşme atağına giren Federal Almanya işgücü ihtiyacını karşılamak için Türkiye ile işçi göçü antlaşması imzalamıştır. Bu kapsamda binlerce Türk çalışma amacıyla Almanya'ya göç etmiştir. Bu göç sebebiyle bugünkü Almanya'da yaşayan Türklerin gün geçtikçe nüfusları artmıştır.

2.4.7 Beyin Göçü

İyi eğitim görmüş, üreten ve geliştiren insanlar kendilerini geliştirmek, daha rahat ve daha teknolojik çalışma ortamlarına sahip olmak ve daha yüksek ücret almak amacıyla gerçekleşen göçlere Beyin göçü denilmektedir. Kalifiyeli ve kendini yetiştirmiş insanların çalışmalarını daha verimli sürdürmek gayesiyle başka bir ülkeye gitmeyi tercih edip, geri dönmemeleri olarak da ifade edilebilir (Bakırtaş ve Kandemir, 2010:962)

Doğan Atılğan'ın Beyin Göçü (1986) adlı kitabında beyin göçünün önemi ve nedenleri şu şekilde sıralanmıştır (s. 28-29)

1. Beyin gücünü kaybeden ülkelere açısından şu şekilde açıklanabilir:

- a) Gelir düzeylerinin düşük oluşu,
- b) Meslekte yükselme ve ödüllendirme olanaklarının elverişsiz olması,
- c) Yetiştigi alanla ilgi ülkesinde yeterli donanımları olmayışı veya hiç bulunmayışı,
- d) Aileden uzakta yaşama isteği,
- e) Yaşanılan ülkede ki siyasi bozukluklar.

2. Beyin gücünü ithal eden ülkeler açısından ise;

- a) Yüksek ücret imkânları,

- b) Meslekte ilerlemenin liyakat esaslı başarı ve yeteneğe dayanması,
- c)Fikirlerini özgürce beyan edebilecekleri ve rahat çalışacakları bir ortamda çalışmak,
- d)Göç edilen ülkeden birisi ile evlenmek.

Gelişmiş ülkelerdeki ortamlar yüksek zekâ sahibi, üretim ve fikir açısından kalifiyeli insanlar için çekici yerler olmuşlardır. Bu insanlar bulundukları ülkelere hizmet edip ekonomik katkılar sağlayabilecekken, bu kalifiyeli insanların kaybı ülkede mali olarak eksiklik doğuracaktır. İnsan sermayesinin kaybı ülkedeki, çalışma ve performans düzeyini de etkileyerek ülkenin modern teknolojiye uyumunu da geciktirecektir (Bakırtaş ve Kandemir, 2010:963).

2.4.8 Mübadele Göçü

Mübadele kelime manasıyla değiş- tokuş manasına gelmektedir. Mübadele geçlerinde iki veya daha fazla ülkelerin antlaşmalar çerçevesiyle insanlar göç etmesi olayıdır. Mübadele göçüne katılan göçmenlere ise Mübadil denilmektedir (Koçak ve Terzi, 2012:13).

Dünya tarihinde birçok önemli savaş ve bu savaşlar neticesinde ülkelerin sınırları değişmiştir. Bu sınır değişiklikleri ile birlikte kaybedilen veya fethedilen topraklarda yaşamak istemeyen, fethedilen ülkece gönderilmek isteyen insanlar mübadele göçlerini gerçekleştirmiştir. Türkiye ile Yunanistan arasında 1. Dünya Savaşı ve sonrasında İstiklal Harbi neticesinde sınır değişiklikleri meydana gelmiştir. Yunanistan'da Türk ve Müslüman nüfus bulunurken, Türkiye'de ise Rum ve gayrimüslim nüfus kalmıştır. Lozan Konferansında ele alınan konu gereği Türkiye ile Yunanistan arasında 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan, Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol'ün imzalanmasıyla çözülmüştür. Yapılan antlaşma gereğince, Türkiye'de bulunan Ortodoks Rumlara, Yunanistan'da bulunan Müslüman Yunan uyruklular, 1 Mayıs 1923 tarihinden itibaren zorunlu olarak göç etmişlerdir. Göç eden bu mübadiller Türk ve Yunan hükümetlerinin izni olamadan geldikleri yere geri gidemeyeceklerdi (Oran, 2002:332).

Resim 2. 2 1923 yılında Selanik limanında göç eden mübadiller (www.dunyabulteni.net, 2022)

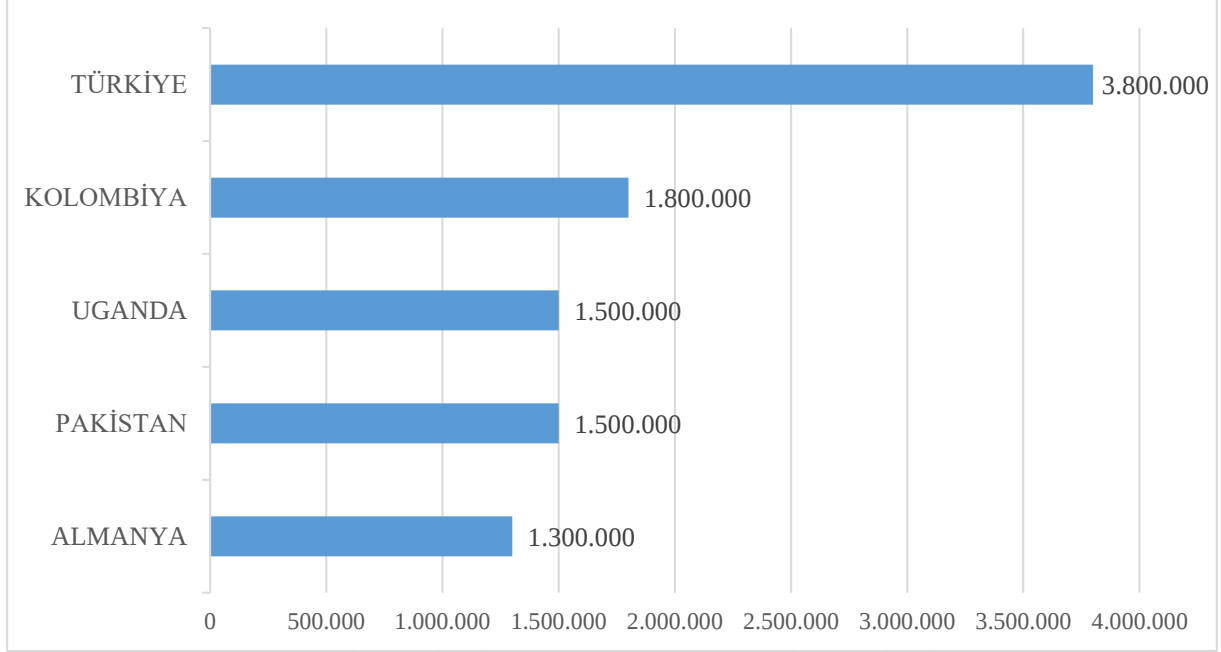
2.4.9 Mülteci Göçü

İrki, dini tercihi, bağıllığı, bir gruba mensubiyeti veya politik fikirlerinden dolayı, haklı nedenlerinden dolayı zulme maruz kalacağı için, ülke hudutları dışarısında yer alan ve bu ülkenin can güvenliği hakkından yararlanamayan veya söz konusu olay nedeniyle, bu hakkından yararlanmak istemeyen veya bir bağıllığı yoksa önceden yaşadığı ikamet ülkesinden uzakta kalan, ülkesine ulaşamayan veya bu gibi nedenlerden dolayı geri dönemeyen kişilere mülteci denilmektedir (BMMYK, 1948).

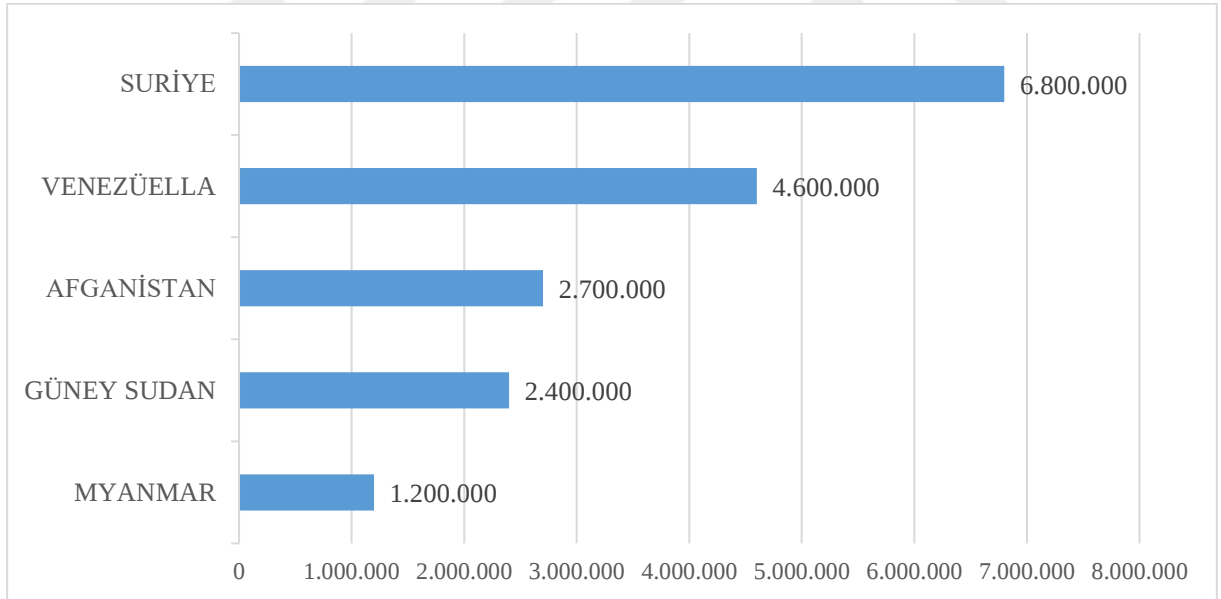
Birçok zorluğu içerisinde bulunduran göç olgusu, zaman içerisinde hem göçmenlerin hem de göçmenleri kabul eden ülkelerdeki kültürel değişikliklere sebep olmaktadır. Zorunlu bir şekilde yaşadıkları yerlerden ayrılan mültecilerinin yaşadıkları toplumsal sıkıntılar ekonomik nedenlerden dolayı yapılan göçlerden farklılıklar göstermektedir. Yaşadıkları ülkeden savaş, şiddet hadiseleri ve baskı görmelerinden dolayı kendileri için yaşanılmaz hale gelen ülkelerinden ayrılmak zorundan kalan mülteciler genellikle ulaştıkları ilk güvenli sığınma yerlerinde kalmaktadırlar. İlerleyen dönemlerde kendilerine daha iyi yaşam şartları sunan ülkelere göç ise sadece belirli bir kısım tarafından gerçekleştirilebilmektedir (Tunç, 2015:32).

Mülteciler sıkıntı yaşadıkları yerlerden göç etmeleri esnasında da birçok zorluk yaşamaktadır. Zor şartlar altında göç hareketini gerçekleştirilen mülteciler güvenli alanlara gitmeyi arzulamaktadırlar. Mültecilerin göç ettikleri ülkelerde alışma ve uyum süreçlerinin başarılı olması için kendilerini emniyet içinde hissetmeleri ve geri gönderilmeyeceklerini

bilmesi önemlidir. Mültecilere yaratılan huzurlu ve güvenli ortam göç ettikleri ülkelere aktif bir şekilde yararlar da bulunmalarını sağlayan doğru bir strateji öğreneğini oluşturmuştur (Şimşek, 2019:173).

Grafik 2. 3 Dünya’da mültecilere ev sahipliği yapan ilk 5 ülke (Sputnik, 2022)

Grafik 2. 4 Mültecilerin uyruklarına göre ilk 5 ülke (Sputnik, 2022)

2021 sonu itibariyle Dünya üzerinde 27,1 milyon mülteci olduğu bilinmektedir. Bu mültecilerin %69’u sadece 5 ülkeden olup 1. sırada 6,8 milyon kişi ile Suriye bulunmaktadır. Suriyeli mültecileri sırasıyla Venezüella, Afganistan, Güney Sudan ve Myanmar takip etmektedir. Bu ülkelerin ortak özelliklerine baktığımız zaman insan hakları ihlallerinin bolca yaşandığı, iç savaşların ve ekonomik sıkıntıların baş gösterdiği ülkeler olduklarını

söyleyebiliriz. Mültecilerin sığındıkları ülkelere bakıldığında ise 1.sırada 3.8 milyon kişi ile Türkiye olduğu görülmektedir. Türkiye'yi sırasıyla Kolombiya, Uganda, Pakistan ve Almanya'dır. Bu ülkelerin bulundukları coğrafi konumların mültecilerin geldikleri yere yakın olması mülteci sayılarının fazla olmasının en baş sebebini oluşturmaktadır. Bu verilere bakılarak Dünyada bilinen mülteci nüfusunun %14'ü tek başına Türkiye sınırları içerisinde yer almaktadır. Sadece resmi verilere bakılarak yapılan bu hesaplamalarda kaçak yollarla Türkiye'ye giriş yapan sığınmacıları da eklendiği zaman bu oran bir hayli artmaktadır.

2.5 Suriye İç Savaşı ve Türkiye'de ki Suriyeli Mülteciler

Tunus'ta yönetime karşı çıkan ayaklanmalar Arap Baharını başlatmış, demokrasi yoksunu, sömürge kökenli birçok Orta Doğu ülkesinde de ayaklanmalar baş göstermiştir. Bu ayaklanmalar sadece Tunus'la sınırlı kalmayıp; Suriye, Yemen, Mısır, Libya ve diğer Arap ülkelerinde geniş çaplı sokak protestoları, bazı ülkelerde iç ayaklanmalar, bazı ülkelerde topluluklar arası kısım kısım çatışmalar sonucu geniş bir göç dalgasına neden olmuştur. Bu ayaklanmalar, protestolar ve çatışmalar esnasında binlerce insan yaralanmış ve hayatını kaybetmiştir. Yüzlerce tutuklama olayı meydana gelmiştir. Bu ülkede yaşayan insanların bir kısmı ise zorunlu olarak bulundukları yerlerden göç etmek durumunda kalmışlardır (Sayın, 2016: 67).

2011 yılında Suriye'de Esad rejimine karşı çıkan isyanlar ve insanların hak talepleri karşısında Esad güçleri bu ayaklanmaları aşırı şiddet ve baskılar gibi insancıl dışı yollarla karşılık vermiştir. Halka yönelik doğrudan silah kullanımı ve bombalar Suriye'de büyük bir iç savaşın başlamasına ortam hazırlamıştır (Yılmaz, 2013:2).

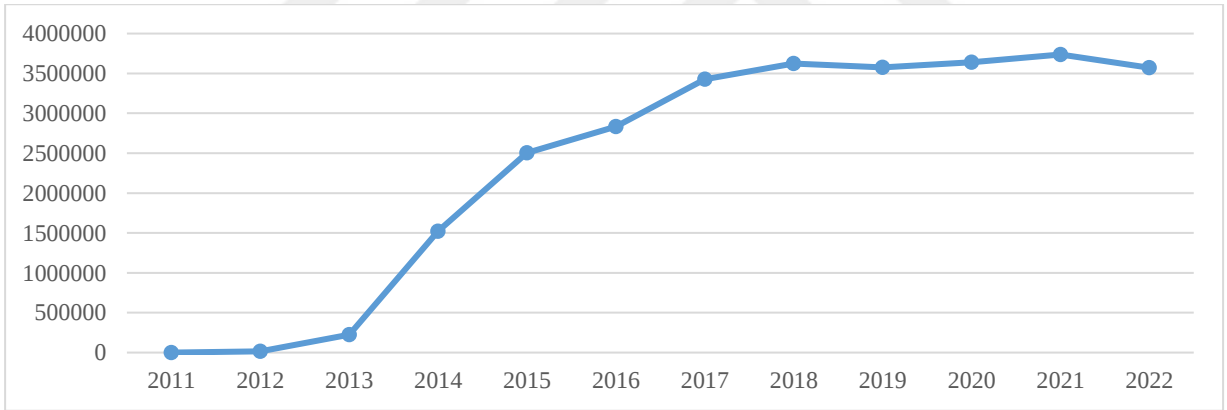
Komşu ülkelerde ki siyasi karışıklıklar ve savaşlar, yakınlarındaki ülkeyi de etkileyebilmektedir. Türkiye'nin en uzun hudutlarının bulunduğu olan Suriye'de çıkan olaylar dolayısıyla Türkiye'yi de etkilemiştir (Khalaf ve Ilgar,2017:43).

Ateşli silahlar, bombalar ve sonucunda masum insanların ölümüyle devam eden süreçte bu bölgede yaşayan insanlar canlarını kurtarmak için güvenli yerlere kaçmışlardır. Coğrafi açıdan yakın alanlara kolaylıkla ulaşılması ve Türkiye Devleti'nin insancıl ve misafirperver tutumu Suriyelilerinin Türkiye'ye gelmesinde önemli rol oynamıştır (Develi, 2017:1349).

Türkiye devleti iç savaşının şiddetinden canlarını kurtarmak için kaçan mültecilere kapılarını açmıştır. Yapılan açıklamalarla Türk Hükümeti "açık kapı" uygulaması yapacağını

ilan ederek belirli bir sayıda mülteci alacağını söylemiştir. Lakin Suriye’de ki iç savaşın fazla uzun sürmesi hem gelen insan sayısını arttırmış hem de var olan mülteci sayısının da dönüşünü engellemiştir. (Oytun ve Gündoğar, 2015).

Suriyeli mültecilerin Türkiye’yi seçmelerinin en büyük nedeni Türkiye topraklarına yakın olmasıdır. İller bazında bakıldığında Suriye topraklarına yakın olan iller yoğun bir mülteci akınına uğramıştır. Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin ve Hatay mültecilerin yakınlıktan dolayı bulundukları şehirlerdir. Ayrıca bu alanlarda hem Türkiye’den hem de Uluslararası birçok STK bürolarını bu şehirlere açmaları mültecileri buralara çekmiştir. İstanbul, Adana, Mersin ve Bursa şehirlerinde iş olanaklarının fazla olmasından dolayı tercih edilmiştir. İzmir ise Avrupa anakarasına deniz yoluyla bağlantılarından dolayı tercih edilmiştir. Tüm bu illerin arasında Gaziantep farklı bir öneme sahiptir. Gaziantep hem Suriye’ye yakınlığı hem de iş olanaklarının fazla olmasından dolayı mülteciler arasında yoğun olarak yaşanan şehirlerdendir (Aydın vd., 2016:7).

Grafik 2. 5 Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022)

Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyelilere baktığımız zaman 01.12.2022 tarihiyle 3.570.234 kişi olduğu görülmektedir. Bu mültecilerin bir kısmı halen aktif olan kamplarda yaşamakta iken bir kısmı ise Türkiye’nin dört bir yanında şehirlerde yaşamaktadır.

Tablo 2. 1 Geçici barınma merkezlerinde bulunan mülteci sayıları (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022)

İL	GBM ADI	GBM MEVCUDU	TOPLAM MEVCUT
ADANA(1)	Sarıçam	15.900	15.900
HATAY(3)	Altınözü	3.824	6.959
	Yayladağı	3.163	
	Apaydın	2	
KAHRAMANMARAŞ(1)	Merkez	9.651	9.651
KİLİS(1)	Elbeyli	7.573	7.573
OSMANİYE(1)	Cevdetiye	7502	7.502
TOPLAM			47.615
GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİ DIŞINDA BULUNAN SURİYELİ SAYISI			3.522.619

Türkiye’de halen aktif olarak bulunan 7 tane geçici kamp merkezi bulunmaktadır. Bu geçici barınma merkezlerinde toplamda 47.615 Suriyeli mülteci yaşamaktadır. Geçici barınma merkezleri arasında en kalabalık olanı 15.900 kişiyle Adana Sarıçam Geçici Barınma Merkezi’dir.

Tablo 2. 2 Suriyeli mültecilerin illere göre oransal dağılımı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022)

İL SIRA	İLLER	KAYITLI MÜLTECİ SAYISI	TOPLAM İL NÜFUSUNA ORANI	İL SIRA	İLLER	KAYITLI MÜLTECİ SAYISI	TOPLAM İL NÜFUSUNA ORANI
1	ADANA	252.862	%10,05	42	K.MARAŞ	96.849	%7,64
2	ADIYAMAN	22.249	%3,40	43	KARABÜK	1.495	%0,60
3	AFYONKARAHİSAR	11.096	%1,47	44	KARAMAN	834	%0,32
4	AĞRI	1.123	%0,21	45	KARS	168	%0,06
5	AKSARAY	3.860	%0,89	46	KASTAMONU	1.882	%0,50
6	AMASYA	1.229	%0,37	47	KAYSERİ	84.294	%5,55

Tablo 2.2. devamı Suriyeli mültecilerin illere göre oransal dağılımı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022)

İL SIRA	İLLER	KAYITLI MÜLTECİ SAYISI	TOPLAM İL NÜFUSUNA ORANI	İL SIRA	İLLER	KAYITLI MÜLTECİ SAYISI	TOPLAM İL NÜFUSUNA ORANI
7	ANKARA	97.700	%1,67	48	KIRIKKALE	1.682	%0,61
8	ANTALYA	4.446	%0,17	49	KIRKLARELİ	762	%0,21
9	ARDAHAN	113	%0,12	50	KIRŞEHİR	1.888	%0,77
10	ARTVİN	66	%0,04	51	KİLİS	87.756	%37,57
11	AYDIN	8.179	%0,72	52	KOCAELİ	56.063	%2,68
12	BALIKESİR	4.414	%0,35	53	KONYA	122.754	%5,12
13	BARTIN	447	%0,22	54	KÜTAHYA	1.602	%0,28
14	BATMAN	12.217	%1,91	55	MALATYA	31.363	%3,73
15	BAYBURT	130	%0,15	56	MANİSA	12.561	%0,85
16	BİLECİK	620	%0,27	57	MARDİN	87.875	%9,24
17	BİNGÖL	1.186	%0,42	58	MERSİN	239.402	%11,24
18	BİTLİS	1.068	%0,30	59	MUĞLA	10.218	%0,99
19	BOLU	4.045	%1,25	60	MUŞ	1.573	%0,39
20	BURDUR	8.662	%3,07	61	NEVŞEHİR	12.828	%4,00
21	BURSA	184.033	%5,52	62	NİĞDE	6.508	%1,76
22	ÇANAKKALE	4.231	%0,75	63	ORDU	1.056	%0,14
23	ÇANKIRI	706	%0,36	64	OSMANİYE	38.858	%6,57
24	ÇORUM	3.113	%0,59	65	RİZE	1.268	%0,37
25	DENİZLİ	13.251	%1,25	66	SAKARYA	14.943	%1,39
26	DİYARBAKIR	21.617	%1,19	67	SAMSUN	9.204	%0,67
27	DÜZCE	1.483	%0,37	68	SİİRT	4.076	%1,21
28	EDİRNE	623	%0,15	69	SİNOP	210	%0,10
29	ELAZIĞ	12.250	%2,04	70	SİVAS	3.383	%0,53
30	ERZİNCAN	172	%0,07	71	ŞANLIURFA	372.471	%14,81
31	ERZURUM	988	%0,13	72	ŞIRNAK	11.944	%2,14
32	ESKİŞEHİR	6.614	%0,73	73	TEKİRDAĞ	11.648	%1,04
33	GAZİANTEP	462.373	%17,83	74	TOKAT	1.177	%0,19
34	GİRESUN	371	%0,08	75	TRABZON	3.392	%0,41
35	GÜMÜŞHANE	167	%0,11	76	TUNCELİ	38	%0,05
36	HAKKARİ	4.627	%1,64	77	UŞAK	2.827	%0,75
37	HATAY	358.197	%17,65	78	VAN	1.678	%0,15
38	IĞDIR	72	%0,04	79	YALOVA	3.544	%1,20
39	ISPARTA	7.060	%1,56	80	YOZGAT	5.138	%1,21
40	İSTANBUL	550.154	%3,36	81	ZONGULDAK	633	%0,11
41	İZMİR	146.224	%3,20				

Göç idaresinin 2022 Aralık ayı verilerine baktığımız zaman Suriyeli mültecilerin en kalabalık bulunduğu iller sırasıyla İstanbul, Gaziantep, Şanlıurfa ve Hatay'dır. Lakin Nüfusa oranla en yoğun olarak bulunduğu illeri sıraladığımız zaman ise birinci sırada Kilis gelmektedir. 145.826 kişiden oluşan Kilis'te bulunan mülteci sayısı 88.310 kişidir. Bu verilerin oranladığımız zaman Kilis ilinde kayıtlı olarak bulunan her 5 kişiden 2 si Suriyeli'dir. Bu durum Kilis ili üzerinde demografik olarak ciddi sıkıntılara neden olabilmektedir.

Türkiye uyguladığı mülteci politikası uyarınca Suriyeli göçmenlere şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsü vermektedir. Mültecileri geçici koruma kapsamında misafir eden Türkiye Suriyelilerin yerinden edilme korkusunu giderecek kalıcı çözümler için çalışmaktadır (Nurdoğan ve Öztürk, 2018:1170). Bu çerçevede sınırın hemen öteki tarafında Türkiye kontrolü altındaki yerlere Suriyelilerin yaşamlarını sürdürebilecekleri yaşam alanları ve konutlar inşa etmektedirler.

Tablo 2. 3 Türk vatandaşlığını kazananlar (Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, 2022)

2022 resmi verilere bakıldığında Türk vatandaşlığı alan Suriye uyrukluları kişilerin sayısı 211.908 kişi olduğunu görmekteyiz. Yeni doğanlarla beraber sürekli artan bu sayı mültecilerin geri dönmek üzere kalıcılığını göstermektedir.

Tablo 2. 4 Geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin yaşlara göre dağılımı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022)

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.911.637	1.658.597	3.570.234
0-4	283.758	265.149	548.907
5-9	272.337	257.055	529.392
10-14	214.068	201.208	415.276
15-18	135.768	116.975	252.743
19-24	247.465	190.984	438.449
25-29	208.930	152.785	361.715
30-34	153.883	115.124	269.007
35-39	122.381	94.724	217.105
40-44	83.605	71.101	154.706
45-49	57.889	56.548	114.437
50-54	43.637	42.893	86.530
55-59	34.362	34.692	69.054
60-64	22.166	23.220	45.386
65-69	14.450	15.673	30.123
70-74	8.738	9.707	18.445
75-79	4.170	5.105	9.275
80-84	2.241	3.046	5.287
85-89	1.062	1.533	2.595
90 ve üstü	727	1.075	1.802

Geçici koruma kapsamın bulunan Suriyelilerin yaşlara göre dağılımına baktığımız zaman 5-18 yaş arasındaki okul çağındaki kişilerin toplam mülteci sayısına oranı %33,55 olarak görmekteyiz. Bu öğrenciler günümüzde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda eğitim ve öğretimlerine devam etmektedirler.

2.6 Bilişsel Yapı

İnsanların sonradan öğreneceği şema ve bilgelerin anlamlı olarak öğretilmesini sağlamak için öğrencilerin bilişsel yapılarındaki ifadelerinin evvelden biliniyor olması gerekir (Driscoll, 1993). Asubel (1968) 'e göre, bilişsel yapılar kişiye öz ve aşamalıdır. Öğrencilerin yeni kavradığı kavramlar önceki bilgilerini yeniden şekillendirmesini sağlar (Tsai, 2011).

Bilişsel yapı, birden çok katmandan oluşmakla beraber taze ve anlamlı bilgiyi öğrenmeyi, akılda kalmasını sağlayıcı ve birtakım konularda kesin ve net bilgiyi içinde barındıran bir kavramdır. Zihinsel şema ve çatı olarak da tanımlayabileceğimiz bilişsel yapı, öğrenme sırasında bilgiyi oluşturan unsurları şekillendiren bir yapı olarak tanımlanabilir. Bilişsel yapı algılamayı, algılama ise bilişi oluşturur. Dış uyarıcıların özümsemesi ve algılanması ise biliş olarak tanımlanır (Balbağ, 2018:39).

Bilişsel yapı, öğrenme ve hafıza süreçlerinin önemli bir parçasıdır. Teori ise bu bağlama odaklanır ve yeni edinilen bilgilerin kaynaştığı ve bilgiler arasındaki ilişkilerin nasıl kurulduğu genel çerçevesini ortaya koyar. Bir kişi yeni bilgiyi ancak ilgili ve önceden edinilmiş bilgi varsa anlayabilir. Çünkü eski bilgi birey için bir başlangıç noktası oluşturur (Akt: Karadağ, 2011:27).

2.7 Metafor

Metafor sözcüğü kelime anlamı ile mecaz, istiare, eğretilme ve benzetme manalarını karşılamakla birlikte birçok tanımı bulunmaktadır.

Cerit (2008) de, Kişinin dünyayı, yaşamı, çevreyi ve meydana gelen hadiselerin nasıl gerçekleştiğini; analogik yaklaşarak açıkladıkları bir yol olarak görmüştür. Morgan'a (1980) göre metaforların hepsi bir bütün olarak analiz edildiğinde hem birbirleriyle çelişen hem de birbirlerini tamamlayan yapılar olarak görülmektedir. Bilinenden bilinmeyişi yaşantılarla açıklamayı sağlamakta, karmaşık fikirlerin anlaşılabilmesi için kolaylık sağlamakta, birden fazla etkenin bir arada olduğu durumları öz bir şekilde tanımlamaktadır. Metaforlar öğrenilen kavramların akılda kalmasını sağlayıcı bir özellikte barındırmaktadır. Kalıcılığı da artıracak olan bu teknikte öğrenciler yeni öğrenmelerini, zihinlerinde var olan şemaların üzerlerine ekleyerek bir bağ kurarlar. Yeni ve eski bilgi arasındaki bağ, zihinsel süreçlerle anlamlı bir bağ kurulursa yeni ve anlamlı bir şema kurulmuş olur. Kısacası yaşanmışlıklar ve öğrencilerinin kendi öğrenmelerini yeni bilgilerle ilişkilendirmesi öğrenim sürecinde kalıcılığı arttırarak eğitim kalitesini yükseltecektir (Arslan, 2006).

2.8 Kelime İlişkilendirme Testi

Alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarından olan KİT, öğrencilerin bilişsel yapılarını ve bu bilişsel yapılar arasındaki ilişkileri ortaya koyan bir ölçme aracıdır. Zihinlerde var olan şemaların anlamlarını ve diğer şemalar arasındaki bağlarının yeterliliği belirlemede kullanılabilecek çağdaş tekniklerden bir tanesidir (Bahar, Johnstone ve Sutcliffe, 1999).

Bu teknikte, test uygulanan kişilere belirli bir müddet verilerek çalışılan konu üzerindeki bir anahtar kavramın, öğrencinin aklınca bulduğu kavramları cevap kâğıdına yazarlar. Öğrencinin verdiği cevapların uzun dönemli bellekten getirerek verdiği cevaplar arasındaki ilişkiler ile kavramlar arasındaki bağları ve anlamsal benzerliklerini yansıttığı varsayılır. Kavramsal arası yakınların tespit edilmesiyle kavramlar arası anlamsal ara ne kadar

yakın ise ilişki düzeyi yüksek olacaktır. Öğrenciler hatırlama esnasında bu yakınlıktan dolayı verecekleri cevapları daha hızlı bir şekilde verebilecektir (Bahar ve Özatlı, 2003).

Ercan, Taşdere ve Ercan (2010)’a göre testi uygulayan kişiler bağımsız ilişkilendirme testlerini, “öğrencilerin konu öncesinde ve sonrasında bilişsel yapılarındaki değişimin incelenmesi, kavram yanılgılarının belirlenmesi ve giderilmesi”. Eğitim de kullanılan modern tekniklerden olan bu yöntemin bazı zorluk ve sınırlılıkları vardır. Verilerin çözümlenmesi esnasında verilen cevaplardan veri girişler yapılarak görsel tablolar haline getirilmesi zaman konusunda sıkıntılar yaratmaktadır. Ayrıca Kelime İlişkilendirme Testleri çoğu zaman üst düzey bilişsel yapıların tespitinde tek başına yeterince iyi olmaması gibi sınırlılıkları bulunmaktadır.

2.9 İlgili Araştırmalar

Utaş (2019), “Suriyeli Sığınmacı 7. sınıf öğrencilerinin göç konusuna ilişkin görüşlerinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde Adana ilinde bulunan 203 mülteci öğrenci ile yapılan çalışma sonucunda, öğrencilerin göç konusuna yeterince hâkim oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin aldıkları eğitimden memnun oldukları ancak eğitim ve sosyal çevrelerinde kültür farklılıklarından dolayı uyum problemleri yaşadıkları tespit edilmiştir.

Tıkman, Yıldırım ve Şentürk (2017), “Göç metaforuna bir yolculuk: Bir Fenomonolojik Çalışma” adlı araştırmasında 4-5-6-7 sınıflardan oluşan 200 Suriyeli öğrencinin göç konusunda ki metaforlarını araştırmışlardır. Yapılan araştırma soncu göç kavramının öğrenciler tarafından genellikle olumsuz metaforlarla açıklandığı görülmüştür. Öğrencilerin göç olayına tanık olması, öğrencilerin algılarında ki göç kavramın olumsuz açıklanmasına neden olmuştur.

Türk ve Atasoy (2020) , “ Ortaokul 8. sınıf Suriyeli Öğrencilerin Zihninde Göç Olgusu: Bir Metafor Analizi” adlı araştırmalarında 2017-2018 yılında Ordu/Ünye’de eğitim gören 238 8. sınıf öğrencilerinin gözünden göç hakkındaki metaforları araştırılmıştır. Kırsal ve kentsel nüfustan öğrencilerin bulunduğu çalışmada bu iki kesiminin benzer yanları olarak göç kavramına daha çok ‘mekân değişimi’ ve ‘yeniliklerin kaynağı’ olarak yazdıklarını tespit etmişlerdir. Farklı olarak ise kırsal kesimde yaşayanların göçe daha olumlu anlamlar kattığı, kentsel nüfusta yaşayanların ise daha olumsuz gördüğü tespit edilmiştir.

Öztaş (2020), “ Tarih Bölümü Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Göç: Bir Metafor Analizi” adlı çalışmasında; 4. sınıf tarih bölümü öğrencilerinin göç metaforuna yönelik bakış

açıları incelenmiştir. Öğrencilerin göç metaforuna çoğunluk olarak olumsuz anlamlar yükledikleri tespit edilmiştir.

Kılınç, Karayel ve Koyuncu (2018), “Türk ve Suriyeli Çocukların Göç Kavramına İlişkin Metaforlarının Belirlenmesi” adlı çalışmasında Mersin ilinde bulunan 18 Suriyeli öğrenci ile 23 T.C vatandaşı öğrenci ile yapılan çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır. Türk ve Suriyeli öğrenciler göç kavramını farklı algıladıkları belirlenmiştir. Suriyeli çocukların yaşadıkları olumsuz olaylardan dolayı göç kavramını zorunda oldukları bir durum olarak tanımlamışlardır. T.C vatandaşı öğrenciler ise yeni yerler görmek, ulaşmak ve keşfetmek olarak tanımlamışlardır.

Demir (2019), yılında “İmam Hatip Lisesinde Öğretim Gören Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Sorunları: Kilis örneği” adlı çalışmasında 12 Suriyeli öğrenci ve 5 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile mülteci öğrencilerinin eğitim sorunlarını araştırmıştır. Yapılan araştırmada öğrencilerin verdikleri cevaplardan anlaşıldığı üzere diğer arkadaşları tarafından ötekileştirildiği, akran zorbalığına uğradıkları ve dışlandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin okul kültürüne uyum sağlamada zorlandıkları ve iletişim becerilerinin düşük olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin ders başarıları olarak dini derslerde (Arapça, İHL meslek dersleri) derslerde daha başarılı olacakları bu yüzden imam hatip liselerinin daha uygun olacağı söylenmiştir. Öğrencilerin okula uyum sağlamaları ve iletişim becerilerini yükseltmeye yönelik çalışmalar yapılmasını önermişlerdir.

İrmak, Bilginer ve Çetin (2018), “İraklı Türkmen Öğrencilerin Göç Kavramına Yönelik Düşünceleri adlı çalışmasında Ankara’da ortaokulda öğrenim gören 30 Suriyeli göçmenle anket soruları ile şu sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrenciler göç kavramına yönelik en çok ‘Savaş’ ve ‘Ölüm’ kavramlarını türetmişlerdir. Öğrenciler göç etme eylemini mutsuzluk olarak tanımlasa da bir kısım öğrencide güvenli ortama eriştikleri için mutluluk olarak tanımlamaktadır.

Çetin, Kılcan, Güneş ve Çepni (2015), “ Examining Secondary School Students’ Perceptions of the Concept of Migration: A Qualitative Study” adlı araştırmalarında Ankara, Gaziantep ve Kilis’te 8. Sınıfta öğrenim gören 324 öğrenci ile yapmış oldukları çalışmada şu tespitlere ulaşılmıştır. Öğrencilerin göç kavramını zorunluluk, mutsuzluk ve ayrılma nedeni olarak algıladıklarını tespit etmişlerdir. Öğrencilerin göç konusunda kurulan metaforların nedenlerine bakıldığında en çok istenmeyen geçici bir durum olarak kategorize edilmiştir.

Öğrencilerin göç konusundaki metaforlarında çokça kavram yanlışları oldukları tespit edilmiştir.

Arslan ve Uslu (2020), “Türkiye’de Ortaöğretim Düzeyinde Eğitim Gören Göçmen Öğrencilerinin Öğrenim Sürecinde Yaşadıkları Zorluklar” adlı çalışmasında 15 göçmen öğrenci ile görüşme soruları ölçeğiyle şu sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrencilerin dil yeterliliklerinin düşük olduğu, ekonomik sorunlar yaşadıkları ve aile bütünlüğünün sağlanamamasın öğrencileri olumsuz etkiledikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin dil yeterlilikleri geliştirmesi için Türkçe kurslarını açılması önerilmiştir. Göçmen öğrencilerinin okullara uyumu için uyum programları düzenlenmesinin olumlu etkiler yaratacağı söylenmiştir.

Sezgin ve Yolcu (2016), “Göç ile Gelen Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Uyum ve Toplumsal Kabul Süreci” adlı araştırmalarında, 11 üniversiteli Suriyeli öğrenci ile yapılan görüşmeler sonucunda göç etmiş Suriyeli öğrencilerin kendilerini kültür açısından Türk toplumu ile farklı görmedikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre Türkiye’de verilen eğitimden hoşnut oldukları ve göç ettikleri süreçten bu zamana kadar yaşadıkları çevreye adapte olmaya çalıştıkları tespit edilmiştir.

Kaştan ve Bozan (2016), Antalya ilinin Kepez ilçesinde yoğun göçün eğitim üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla okul idarecileriyle yaptıkları çalışma sonucunda: Göç eden mülteci öğrencilerin sosyal ve ekonomik açıdan okul ortamına bir katkısının bulunmadığını belirtmişlerdir. Mülteci öğrenciler konusunda öğretmen, veli ve öğrenci ilişkisinin düşük olduğunu ve göç edenlerle ilgili ciddi sosyal problemlerin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu problemler dil, kültür ve uyum problemleri olduğu çıkarımında bulunulmuştur. Bu sorunların öğrencilerin uyum sorunu ve davranış bozukluklarına yol açtığı anlaşılmış ve bunun devamında okul başarılarını da olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Başar, Akan ve Çiftçi (2018), Uşak ilinde yaşayan mülteci öğrencilerin öğrenme süreçlerinde yaşadıkları zorlukları tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada, 20 sınıf öğretmenin görüşleri alınarak şu tespit ve sonuçlara ulaşılmıştır. Mülteci öğrenciler ile ilgili en büyük problemin iletişim olduğunu ve bu problemin Türkçeyi tam bilmedikleri için ders başarılarını düşürdüğünü tespit etmişlerdir. Bu öğrencilerin bulundukları sınıftan kendilerini soyutladıkları ve yalnız kaldıkları bu yüzden uyum ve tutum sorunlarının görüldüğü tespit edilmiştir.

Tosun, Yorulmaz, Tekin ve Yıldız (2018), Eskişehir’de göç etmiş 83 Suriyeli öğrencinin eğitim ve öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlar ve eğitim ve din eğitiminden beklentileri saptanması amacıyla hem 83 öğrencinin hem de öğrencilere eğitim veren 42 öğretmen çalışma gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmede ve anlamada sıkıntı yaşamalarının en temel uyum sorunu olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunun değişik problemlere yol açtığı anlaşılmıştır. Din eğitimi konusunda ise öğretmen ve öğrencilerin algıları okul türüne göre farklılık göstermiştir.

Yiğit (2015) Nevşehir ve Kırşehir illerinde mülteci öğrencilerin eğitim durumlarının incelendiği çalışmada, 9 okul idarecisi, 28 öğretmen ve 27 Suriyeli öğrenci ile yapılan görüşme sonucunda şu tespitlere ulaşılmıştır. Dil, ırk ve inanç farklılıklarına bağlı olarak öğrencilerin kültürel adaptasyon sorunları yaşadıkları anlaşılmıştır. Öğrencilerin Türkçeyi tam bilmedikleri ve anlamadıkları için derslerinde başarısız oldukları tespit edilmiştir.

Akış, Kaya (2018), “Coğrafya 4 sınıf öğrencilerinin kuraklık kavramıyla ilgili bilişsel yapılarının belirlenmesi” adlı çalışmasında Coğrafya öğretmenliği 4.sınıf 32 öğrencileriyle yapılan çalışma sonucunda saptanan sonuçlar şunlardır: “kuraklığın olası etkileri” ve “kuraklığın insana etkileri” kategorileri alınan frekanslar yoğun olarak kullanılmıştır. Öğrencilerin kuraklık konusundaki bilgileri akademik düzeyde yeterli olarak tespit edilmiştir. Bazı öğrencilerin kelimeleri bir kez tekrarladıkları veya önemli noktaları hiç bahsetmemiş olması, öğrencilerin kuraklık konusunda eksik öğrenmeleri olduğu saptanmıştır.

Bozyiğit, Kaya (2017), “Coğrafya Öğretmen Adaylarının Doğal Afetlerle İlgili Bazı Kavramlar Hakkındaki Bilişsel Yapılarının Belirlenmesi” adlı çalışmalarında Coğrafya öğretmenliği 5. Sınıf’ta öğrenim gören 34 öğrenciyle, Kelime İlişkilendirme Testi kullanarak bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışma grubuna erozyon, sel, kuraklık, heyelan ile ilgili kavramlarla ilgili sahip oldukları bilgiler saptanmıştır. Çalışma sonucunda, Öğretmen adaylarının bu kavramlarla ilgili bilişsel yapılarının yetersiz olduğu ve yetersiz düzeyde öğrenmelerinin olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının akademik bilgilerini ders dışında farklı bilimsel kaynaklardan da desteklemesi gerektiği önerisi verilmiştir.

Kaya, Bozyiğit (2019), “Coğrafya Öğretmen Adaylarının Coğrafya Kavramı Üzerine Düşünceleri” adlı çalışmalarında Coğrafya öğretmenliği 4. Sınıf öğrencilerinden 46 öğrenciye Kelime İlişkilendirme Testi uygulanmıştır. Çalışma sonucunda öğretmen adaylarının coğrafya kavramına yönelik bilişsel yapılarını daha özenli bir şekilde geliştirmesi gerektiği ve coğrafya

ile ilgili önemli noktaların eksiksiz ve doğru olarak yapılandırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu önemli konulara öğretmen adaylarının derslerinde özellikle durulması gerektiğini belirtmişlerdir.

Bahar, Özatalı (2003), “Kelime İletişim Test Yöntemi İle Lise 1. Sınıf Öğrencilerinin Canlıların Temel Bileşenleri Konusundaki Bilişsel Yapılarının Araştırılması” konusunda yapılan çalışmada öğrencilere ders anlatımından önce Ön test sonrasında Son Test olarak KİT uygulanmıştır. Öğrencilerin Ön Testlerinde konu ile ilgili bariz kavram yanılgılarının olduğu, Son Test sonrasında ise öğrencilerin verdiği cevapların daha bilimsel oldukları saptanmıştır. Araştırma sonucunda KİT’in sadece değerlendirme amaçlı bir ölçek olarak kullanılması yerine daha çok tanılamaya yönelik çalışmalarda uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Nergiz (2022), “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Madde Kavramı İle İlgili Bilişsel Yapılarının Kelime İlişkilendirme Testi, Çizme-Yazma Tekniği ve Kavram Haritaları İle Belirlenmesi” adlı çalışmasında 40 Fen Bilgisi öğretmen adayına Madde kavramı ile ilgili Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla çalışmalar yapılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmen adaylarının madde konusunda mikro kavramlar yerine daha çok makro kavramlar üzerinde durdukları tespit edilmiştir.

Özkara ve Bozyiğit (2021), “Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Yeryüzü Şekillerine Yönelik Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi (Kit) Aracılığıyla İncelenmesi” adlı çalışmasında Konya’da bulunan 8.sınıf 102 öğrenciye yarımada, körfez, plato, ova, boğaz ve dağ kavramlarından oluşan anahtar kavramlar, KİT kullanılarak öğrencilerinin yeryüzü şekillerine yönelik algılarının ölçülmek için kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin bütün anahtar kavramlar ilgili genel olarak fikir sahibi oldukları belirtilmiştir. Lakin öğrencilerin bazı soyut kavramları zihinlerinde tam oturtamadıkları anlaşılmıştır. Öğrenciler ‘Ova’ kavramına düzlük ve Konya cevaplarını vermesi öğrencilerin bilişsel yapılarında yaşanan yer ve çevrenin önemli olduğu saptanmıştır.

Buldur, Aladağ, Kaya ve Duran (2020), “Coğrafya Derslerinde Kelime İlişkilendirme Testinin Tanı Aracı Olarak Kullanılması: Bitkiler Konusu Örneği” adlı çalışmasında 10. Sınıf öğrencilerine bitki, ağaç, çalı ve ot anahtar kavramlarının bulunduğu kelime ilişkilendirme testi ön test ve sonrasında konu anlatımının sonunda ise son test olarak uygulanmıştır. Ön Test ve Son Testlerin frekanslarına bakıldığında öğrencilerin ürettikleri kelimelerin arttığı ve ön

testteki kelimelerden daha çok bilimsel kelimeler yazdıkları tespit edilmiştir. Öğrenme neticesinde en çok değişikliğe uğrayan kavram “Çalı” kavramı olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde "Lise 11. Sınıf Suriyeli öğrencilerinin Göç konusundaki bilişsel yapıları ve metaforik algıları (Kilis ili örneği)" adlı araştırma ile ilgili araştırma modeli, veri toplama aracı ve teknikleri, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesiyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

2021-2022 eğitim- öğretim yolunda yapılacak olan bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma tekniğinde katılımcıların konu hakkında fikirlerini tespit edebilmeyi ve fikirlerine ait görüş açılarına açıklık getirmeye yarayan teferruatlı bilgi toplamaya yarayan araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006:277).

Bu araştırma tarama deseninde betimsel bir araştırmadır. Tarama modelleri, önceden var olan bir durumu hali hazır şekilliyle betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımıdır. Betimsel taramada kişi sayısının fazla olduğu gruplarla yürütülen ve gruptaki kişilerin olay ve olgular ile ilgili fikirlerinin, yaklaşımlarının ele alındığı ve bunları betimlemeyi amaçlayan araştırmalardır (Karakaya, 2012:59). Tarama modellerinin en büyük yararı, kalabalık ekiplerle yapılan çalışmalarda bilgiler sağlamasıdır (Büyüköztürk vd., 2016:15). Çalışma grubunun sayıca fazla olması ve göç konusunun öğrencilerin bilişsel yapılarındaki yerini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışma için en kullanışlı modelinin tarama modeli olmasından dolayı bu araştırma için tercih edilmiştir.

Öğrencilerden yapılan çalışma sonucu metaforları incelemede olgu bilim modeli kullanılmıştır. Bu modelde detaylı bir bilgiye sahip olmadığımız konularda yaşantı kaynaklı bilgiler edinmek için yapılabilir. Olgular deneyimler, eğilimler ve hadiseler vb. gibi birçok şekilde açıklanabilir. Yaşantı temelli öğrendiğimiz lakin tam anlamlarıyla kesinleştiremediğimiz kavramları bulmayı amaçlayan durumlar için olgu bilim deseni araştırmalar için kullanışlı bir tekniktir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Kilis ili Merkez ilçesinde 2021-2022 eğitim- öğretim yılında eğitim gören 11. Sınıf Suriyeli öğrenciler oluşturmuştur. Öğrencilerin tamamı 2011'den bu yana farklı zamanlarda, farklı şekillerde Suriye'den bizzat zorunlu olarak gelen geçici koruma kapsamındaki öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışma 110 kişilik öğrenci grubu ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin 69'u kız 41'i erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 3. 1 Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	<i>f</i>	%
Kız	69	62,72
Erkek	41	37,2
Toplam	110	100

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, Kelime İlişkilendirme tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin bilişsel süreçlerini ortaya koymada yaygın olarak yöntemlerden biriside Kelime İlişkilendirme Testleridir. KİT ile ilgili yapılan testlerde araştırmayı uygulanan kişilerin yanıtları uzun süreli bellekten getirilen bilgilerin arasında ki ilişkinin manalı olup olmadığını gösterir. Başka bir ifadeyle kelime ilişkilendirme testleri kavramlar arasındaki bağları ortaya çıkaran önemli bir veri toplama aracıdır. Bu testte öğrencilerden istenilen başlık hakkında akıllarına gelen kavramları kâğıda yazmaları istenir. Teste katılan kişinin cevabının bilişsel yapıdaki ilişkileri açığa çıkardığı varsayılmaktadır (Deveci vd., 2014:107). Kelime ilişkilendirme testlerinde katılımcılara ön bilgilendirme yapılırken istenen konu başlıklarına az zamanda bağlantı sağlayabildikleri kelimeleri yazması söylenir (Atasoy, 2004). Çalışmanın amacına uygun olarak geliştirilen KİT'te öğrencilere Göç konusundaki kavramları veya ürettikleri kelimeleri yazmaları istenmiştir. Örnek bir sayfa düzeni aşağıdaki gibidir.

Bir kavram ya da konu hakkında kısa sürede birden çok veriye ulaşılmasından dolayı veri toplama aracı olarak KİT tercih edilmiştir. Öğrencilerin bilişsel yapılarındaki göç kavramının ne anlama geldiğini, ne şekilde şekillendiği, öğrencilerinin coğrafya dersi 10. sınıf konularından göç konularını ne kadarını hatırladıklarını tespit etmek amacıyla en uygun araç olacağı tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada verilerin toplanmasında öncelik olarak öğrencilere önceden hazırlanmış ve çoğaltılmış olan Göç konusundaki Kelime İlişkilendirme Testi verilmiştir. Daha sonrasında öğrencilere bu çalışmanın neden yapıldığına, KİT'in ne olduğuna dair öğrencilere bilgiler verilmiştir. Öğrencilere Göç kavramı konusunda düşüncülerini özgürce ifade edebilecekleri, herhangi bir sınırlamanın olmadığı, isimlerinin istenmediği yazacakları konusunda rahat olmaları istenmiştir. Uygulama sonunda öğrencilere not verilmeyeceği, bunun sadece bir araştırma olduğu vb. konularında öğrenciler bilgilendirilmiş ve rahatlatılmıştır. Öğrencilerin Göç kavramı ile ilgili akıllarına gelen 10 kelime istenmiştir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde kelime ilişkilendirme testindeki her bir kavram için ortalama otuz saniye verilmiştir (Bahar, Johnstone ve Sutcliffe, 1999; Bahar ve Özatlı, 2003). Yapılan bu çalışmalarda katılımcılar lise ve yükseköğretim seviyesinde ki kişilerden oluşmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini Suriyeli öğrenciler olduğu için kavramlar için verilen süre 1 dakika olarak verilmiştir. Daha sonrasında ise öğrenciler göç konusunda kısa bir cümle yazmaları istenerek öğrencilerin göç konusundaki metaforları belirlenmeye çalışılmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışmada verilerinin çözümlemesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Kelime İlişkilendirme Testi sonuçlandıktan sonra öğrencilerden alınan kâğıtlar 1'den 110'a kadar numaralandırılmıştır. Kâğıtlar ile ilgili içerikler hakkında detaylı bilgi verilmek amacıyla kâğıtlar kodlanarak bulgular, tartışma ve sonuç kısmında kodlu haliyle isimlendirilmiştir. Örneğin (Ö1)-(Ö2) şeklinde. Daha sonrasında Excel kullanılarak öğrencilerin verdiği cevaplar teker teker yazılmıştır. Öğrencilerin Göç kavramı konusunda yazdığı kelimeler alfabetik sıraya göre sıralanarak her bir kelimenin sıklık dereceleri hesaplanmıştır. Öğrencilerin testlerdeki kelimelerini sıklık sayısına göre sıralandıktan sonra verilen cevap kelimelerden benzer olanlar birleştirilmiştir (Atasoy, 2004). KİT sonucu el edilen kavramların birbirleriyle arasındaki bağlantıları açık bir şekilde göstermesi gayesiyle Bahar, Johnstone ve Sutcliffe (1999) tarafından ortaya koyulan kesme noktası tekniği (KN) uygulanmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin verdiği cevaplar ölçüsünde Kesme Noktası (KN) 5'ten fazla frekans değerine sahip kelimeler alınmış olup 5'ten az olanlar kavram ağına dâhil edilmemiştir. Bu kelimeler ayrıca tablo haline getirilmiştir. Tablo haline getirilen kelimelerden kayda değer olanlar veya anlam içerdiğini tespit edilen kelimeler ayrıca çözümlemeye çalışılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde Kesme noktaları sayı değerleri ölçüsünde kategorize edilmiştir. Verilerden oluşturulmuş kavram ağlarının kesme noktaları aralığı her bir aralık için farklı renkler kullanılarak oluşturulmuştur. Buna göre;

- Kesme noktası 70 ve üzeri olanlar yeşil renk ile gösterilmiştir.
- Kesme noktası 40-70 arasında olanlar siyah renk ile gösterilmiştir.
- Kesme noktası 20-30 arasında olanlar mavi renk ile gösterilmiştir.
- Kesme noktası 11-19 arasında olanlar turuncu renk ile gösterilmiştir.
- Kesme noktası 5-10 arasında olanlar kırmızı renk ile gösterilmiştir.

Elde edilen kelimeler ve cümleler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Bu analiz yönteminin temelinde sınıflandırma gelmektedir. Bu kısımda elde edilen veriler benzerlik ve farklılıklarına göre sınıflandırılmıştır. Bu aşamadan sonra önceden oluşturulan kategoriler ile veriler bağlantı kurularak değerlendirilmiştir (Kuş, 2006).

Öğrencilere verilen kavramla ilgili yazdıkları cümleler incelenmiştir. Yazılan cümlelerde öğrencilerin göç konusundaki verdiği cevaplar içerik olarak kategorize edilmiştir. Cümlelerdeki öğrencilerin yazdıkları cümlelere ait metaforları incelenerek her kategoriye ait uygun bulunan kelimeler değerlendirilerek çözümlenmiştir.

Bu araştırmanın geçerliliğini sağlamak için uzman incelenmesi yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Verilerin çözümlenmesinin güvenilirliğini sağlamak amacıyla, araştırma bulguları sonucu oluşturulan kategorilerin ve barındırdığı bulguların o kavramsal kategorileri kapsayıp kapsamadıklarını teyit etmek için iki araştırmacı tarafından bulgular ve bulgulara ilişkin kategoriler karşılaştırılarak aşağıda formüle göre hesaplanmıştır; $P\% = \frac{\text{Görüş birliği}}{(\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}) \times 100}$ (Miles ve Huberman, 1994). Bu hesaplama göre araştırmanın güvenilirliğini %89 olarak hesaplanmıştır.

BÖLÜM 4

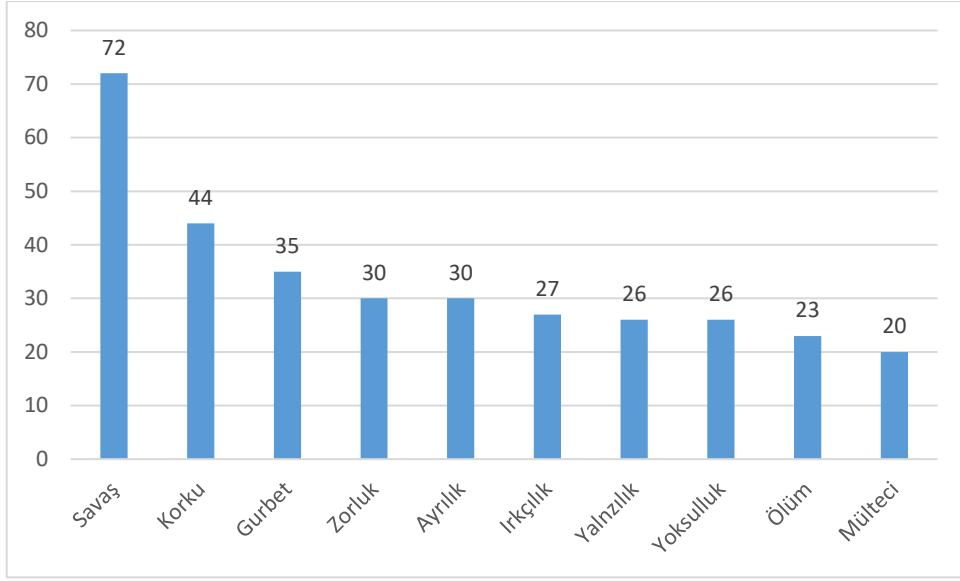
4. BULGULAR

Bu kısımda, çalışma grubuna uygulanan KİT verilerine dayanarak çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesi esnasında kavram ağları, tablolar ve grafikler de kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin göç anahtar kavramına verdiği cevaplar incelenmiştir. Frekans değerlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 4. 1 Göç Kavramına Ait Verilen Cevaplar ve Frekansları

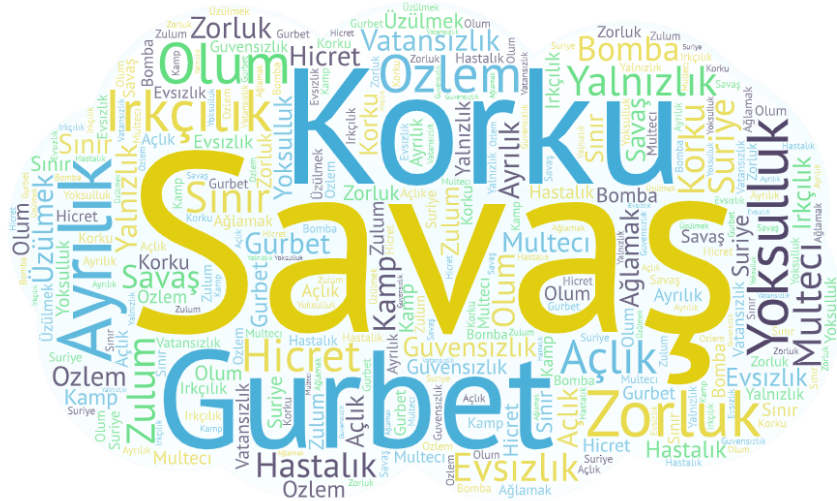
Kavramlar	Frekans	Kavramlar	Frekans
Savaş	72	Ağlamak	11
Korku	44	Yeni İnsanlar	10
Gurbet	35	Aile Parçalanması	10
Zorluk	30	Yeni Kültür	10
Ayrılık	30	Yeni Dil	10
İrkçilik	27	Ait Olmamak	10
Yalnızlık	26	Zorbalık	9
Yoksulluk	26	Yeni Ülke	9
Ölüm	23	Öğrenmek	9
Mülteci	20	Kaybetmek	9
Özlem	19	Yabancılık	8
Evsizlik	19	Yeni Hayat	8
Zulüm	16	Barış	8
Vatansızlık	15	Vatan	8
Üzülmek	15	Okul	7
Açlık	14	Silah	7
Sınır	14	Hayat	7
Hastalık	12	Taşınmak	7
Hicret	12	Eğitimsizlik	7
Güvensizlik	12	Şehit	6
Suriye	12	Tarih	6
Kamp	11	Kimlik	6
Bomba	11	İşsizlik	6

Çalışma grubunda yer alan öğrencilere uygulan KİT sonucunda elde edilen verilere göre oluşturulan tabloda frekans değeri 5 ve altında olan kelimelere yer verilmemiştir. Bu kelimeler ayrıca toplu bir şekilde ilerleyen sayfalarda verilecektir.

Grafik 4. 1 Anahtar kavrama karşı frekans değeri en yüksek 10 kelime

Göç kavramına karşı verilen cevaplara baktığımız zaman öğrenciler tarafından 226 farklı kelime üretilerek toplamda 1012 kelime yazılmıştır. Öğrencilerin verdiği cevaplardan benzer veya yakın anlamlı olanlar birleştirilmiştir. Örneğin açlık ve acıkmak, fakirlik ve yoksulluk gibi benzer kelimeler birleştirilmiştir. Öğrencilerin göç konusunda verdiği cevaplardan en sık verilen cevaplar sırasıyla Savaş (72), Korku (44), Gurbet (35), Ayrılık (30), Zorluk (30), Irkçılık (27), Yalnızlık (26), Yoksulluk (24), Ölüm (23) ve Mülteci (20) olmuştur.

Şekil 4. 1 Göç kavramına yönelik verilen cevapların kelime bulutu

Tablo 4. 2 Frekans Değeri 5 ve 5'ten Küçük Kelimeler

Frekans Değeri	Kelimeler	Toplam
5	-Anı-Aile-Cesaret-Ekonomik sorunlar-Kaybolmak-Üşümek-Tank-Uçak -Uzaklaşmak	9
4	-Akraba-Ayrımcılık-Dünya-Hasret-Hürriyet-İhanet-Özgürlük-Ülke -Susuzluk	9
3	-Acı-Asker-Çalışmak-Çaresizlik-Çocuklar-Değişiklik-Elektriksizlik-Huzur-Kaçmak-Kötü- Köy-Mutsuzluk-Şehir-Toprak-Toplanmak -Türkiye-Umut-Vatandaş-Yağmur	19
2	-Ailesizlik-Almanya-Araba-Babasızlık-Bozulma-Çadır-Çamur -Depresyon -Engellemek-Eski-Filistin-Güzel -Hırsızlık-Hüzün-İnsan-İyilik-Kaçakçılık-Kan-Kaygı-Kış-Koşmak-Kurtulmak-Kuvvet- Kültür-Sıcak-SilahSesi-Unutmak-Yürümek	28
1	-12 Yıl-Ağır-Ahlak bozukluğu-Alışmamak-Allah-Ambulans-Arap -Arkadaş-Ateş-Başka ev-Başlangıç-Battaniye-Bayrak-Bedeviler -Belirsizlik-Benzerlik-Bir yer-Birleştirmek-Boşluk-Büyümek - Çifte Vatandaş-Dağılmak-Dışlanmak-Din -Dolaşmak-Düşman-Düşünmek-Düzensizlik-Emniyet-Endişelenmek -Enerji-Erkek-Fare-Fikir ayrılığı-Gelecek korkusu-Gezmek-Gitmek -Güçlü-Gülmek-Güzel Hayat-Hapis-Hayal Kırıklığı -Hayat Yarışı-Hayvanlar-Huzursuzluk-İman-İnanç-İrade-İslam -İstanbul-Jandarma-Kabile-Kanun-Keder-Kendi başına-Kıtlık -Kilis-Kitap-Kolaylık-Komşu-Konteyner-Korumak-Kötü-Kurallar-Kurt -Memleket-Memur-Mutsuz-Misafirperverlik-Müslüman-Nakil-Nefret -Numara-Nüfus-Olmamak-Öldürmek-Özel-Pasaport-Peygamber -Pişmanlık-Polis-Sağlık-Sakinlik-Selam-Sevgisizlik-Sığınma-Sınav -Sosyalleşme-Suzuki-Şehirler-Şehirleşme-Tanımak-Tarım-Ticaret-Turizm-Tutulmak- Umutsuzluk-Unutamamak-Uyum-Uzak -Yabancılaşma-Yardım-Yaşamak-Yaşamamak-Yaşlılar-Yeni Başlangıç-Yeni Okul-Yeni Ortam-Yenilik-Yetim olmak-Yıkım-Yolculuk -Yorgunluk-Zarar-Zil	115

Öğrenciler Göç anahtar kavramına yönelik beş ve beş'ten düşük cevaplara baktığımız zaman beş kez tekrarlanan kelime sayısı (6), dört kez tekrarlanan kelime sayısı (8), üç kez tekrarlanan kelime sayısı (27), iki kez tekrarlanan kelime sayısı (41) ve bir kez tekrarlanan kelime sayısının ise (143) olduğu tespit edilmiştir.

4.1 Göç Kavramına Yönelik Kelimelere Ait Kategoriler

Tablo 4. 3 Göç Kavramına Yönelik Kelimelere Ait Kategoriler ve Kelimeler

KATEGORİ	KELİMELER	KELİME SAYISI	Yüzde (%)
Göçün Nedenleri ile İlgili Kelimeler	Savaş (72), Zulüm (15), Bomba (11), Zorbalık (9), Silah (7), Uçak (5), Tank (5), İhanet (4), Asker (3), Silah Sesi (2), Düşman (1), Fikir Ayrılığı (1), Korumak (1), Öldürmek (1),	14	%8,13
Göçün Neden Olduğu Duygular ile İlgili Kelimeler	Korku (44), Yalnızlık (26), Özlem (19), Üzülmek (15), Güvensizlik (12), Yabancılık (8), Ait Olmamak (10), Cesaret (5), Hasret (4), Acı (3), Mutsuzluk (3), Kötü (3), Huzur (3), Umut (3), Acı (3), Güzel (2), Hüzün (2), Kaygı (2), İyilik (2), Güzel (2), Kötü (1), Gülmek (1), Boşluk (1), Endişe (1), Huzursuzluk (1), Keder (1), Mutsuz (1), Nefret (1), Pişmanlık (1), Umutsuzluk	30	%17,44
Göçün Sonuçları ile İlgili Kelimeler	Gurbet (35), Zorluk (30), Ayrılık (30), Irkçılık (27), Yoksulluk (26), Ölüm (23), Evsizlik (19), Vatansızlık (15), Açlık (14), Hastalık (12), Ağlamak (11), Yeni İnsanlar (10), Yeni Kültür (10), Yeni Dil (10), Aile Parçalanması (10), Kaybetmek (9), Öğrenmek (9), Yeni Ülke (9), Barış (8), Yeni Hayat (7), Eğitimsizlik (7), Taşınmak (7), Şehit (6), İşsizlik (6), Uzaklaşmak (5), Kaybolmak (5), Ekonomik Sorunlar (5), Üşümek (5), Susuzluk (4), Ayrımcılık (4), Hürriyet (4), Özgürlük (4), Çalışmak (3), Çaresizlik (3), Toplanmak (3), Kaçmak (3), Elektriksizlik (3), Değişiklik (3), Ailesizlik (2), Babasızlık (2), Bozulma (2), Hırsızlık (2), Kaçakçılık (2), Koşmak (2), Kurtulmak (2), Unutmak (2), Yürümek (2), Engellemek (2), Depresyon (2), Yorgunluk (1), Sağlık (1), Gitmek (1), Düşünmek (1), Birleştirmek (1), Belirsizlik (1), Yıkım (1), Yolculuk (1), Zarar (1), Yeni Başlangıç (1), Yeni Okul (1), Yeni Ortam (1), Yenilik (1), Yetim Olmak (1), Ağır (1), Ahlak Bozukluğu (1), Alışmamak (1), Başka Ev (1), Başlangıç (1), Büyümek (1), Dağılmak (1), Dışlanmak (1), Düzensizlik (1), Emniyet (1), Gelecek Korkusu (1), Güzel Hayat (1), Hayal Kırıklığı (1), Kendi başına (1), Kıtlık (1), Kolaylık (1), Misafirperverlik (1), Olmamak (1), Sakinlik (1), Sevgisizlik (1), Sosyalleşme (1), Tanımak (1), Tutulmak (1), Unutamamak (1), Uyum (1), Yabancılaşma (1), Yardım (1), Yaşamak (1), Yaşamamak (1)	92	%53,5
Göç Kavramı ve Terimleri ile İlgili Kelimeler	Mülteci (20), Sınır (14), Hicret (12), Suriye (12), Kamp (11), Vatan (8), Kimlik (6), Dünya (4), Ülke (4), Köy (3), Şehir (3), Toprak (3), Türkiye (3), Vatandaş (3), Almanya (2), Çadır (2), Araba (2), Filistin (2), Kültür (2), Tarım (1), Bedeviler (1), Bir yer (1), Çifte vatandaş (1), İstanbul (1), Kabile (1), Kilis (1), Konteyner (1), Memleket (1), Nakil (1), Nüfus (1), Pasaport (1), Sığınma (1), Şehirler (1), Şehirleşme (1), Ticaret (1), Turizm (1)	36	%20,93

Öğrencilerin göç konusundaki bilişsel yapılarını tespit etmek amacıyla öğrencilerin KİT'e yazdıkları kelimeler teker teker incelenmiştir. Kelimelerle ilgili kapsayıcı kategoriler oluşturulduktan sonra kelimeler uygun kategorilere yerleştirilmiştir. Göç kavramına yönelik oluşturulan kelimelerden 226 farklı kelime tespit edilmiştir. Kategoriler göçün nedenleri ile

ilgili kelimeler, göçün neden olduğu duygular ile ilgili kelimeler, göçün sonuçları ile ilgili kelimeler ve göç kavramı ve terimleri ile ilgili kelimeler olmak üzere 4 farklı kategoriye ayrılmıştır. Yüzeysel bilgi içeren diğer kelimeler ise tablo dışında ayrıca aşağıda belirtilmiştir.

Kategorilere ait verileri incelediğimiz zaman en çok kelime türetilen kategori ‘Göçün sonuçları ile ilgili kelimeler’ olmuştur. Bu kategori 92 farklı kelime (%53,5) ile öğrenciler tarafından yazılmıştır. En çok kelime türetilen ikinci kategori ise ‘Göç kavramı ve terimleri ile ilgili kelimeler’ 36 farklı kelime (%20,93) ile öğrenciler tarafından yazılmıştır. Üçün sırada ise ‘Göçün neden olduğu duygular ile ilgili kelimeler’ 30 farklı kelime (%17,44), son sırada ise ‘Göçün nedenleri ile ilgili kelimeler’ 14 farklı kelime (%8,13) ile öğrenciler tarafından türetilmiştir.

Diğer kavramlar olarak ayrılan bu kelimeler ise yüzeysel bilgi içerdiği için herhangi bir kategoriye dahil edilmemiş ayrıca verilmiştir.

Okul(7), Tarih(6), Anı(5), Aile(5), Akraba(5), Yağmur(3), Çocuklar(3), Sıcak(3), Kuvvet(2), Kış(2), Kan(2), Eski(2), Çamur(2), 12yıl(1), Allah(1), Ambulans(1), Arap(1), Arkadaş(1), Ateş(1), Battaniye(1), Bayrak(1), Benzerlik(1), Din(1), Dolaşmak(1), Enerji(1), Erkek(1), Fare(1), Gezmek(1), Güçlü(1), Hapis(1), Hayat yarışı(1), Hayvanlar(1), İman(1), İnanç(1), İrade(1), İslam(1), Jandarma(1), Kanun(1), Kitap(1), Kurallar(1), Kurt(1), Memur(1), Müslüman(1), Numara(1), Özel(1), Peygamber(1), Polis(1), Selam(1), Sınav(1), Suziki(1), Yaşlılar(1),Zil(1),

Tablo 4. 4 Göç’ün Sonuçlara Ait Kelimelerin Olumlu-Olumsuz-Nötr Frekansları

Göçün sonuçları ile ilgili kelimeler	f	%
Olumlu Kelimeler	20	21,73
Olumsuz Kelimeler	51	55,43
Nötr Kelimeler	21	22,84

Göç kavramının öğrencilerin bilişsel yapılarında olumlu mu yoksa olumsuz mu olduğunu tespit etmek amacıyla Tablo 4.3 oluşturulmuştur. Göç’ün sonuçları ile ilgili

kelimeler incelendiği zaman türetilen kelimelerin %55,43'ü olumsuz kelimeler ile %20'si olumlu kelimeler ile ve son olarak %21,73'ü ise nötr kelimeler olarak tespit edilmiştir.

4.2 KN 70 ve Üzeri Cevaplara Yönelik Bulgular

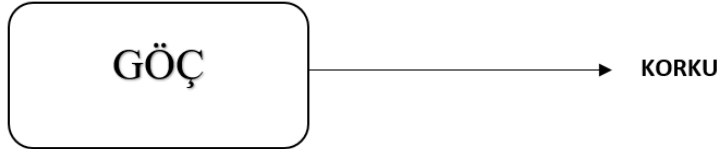

KN 70 ve Yukarısı

Şekil 4. 2 KN 70 ve üzeri oluşturulan kavram ağı

Öğrencilerin göç kavramına yönelik KN 70 ve üzeri üretilen kelime sadece savaş olarak tespit edilmiştir. Savaş kelimesi 71 farklı kâğıtta tespit edilmiştir.

4.3 KN 40 ve 70 Arası Cevaplara Yönelik Bulgular

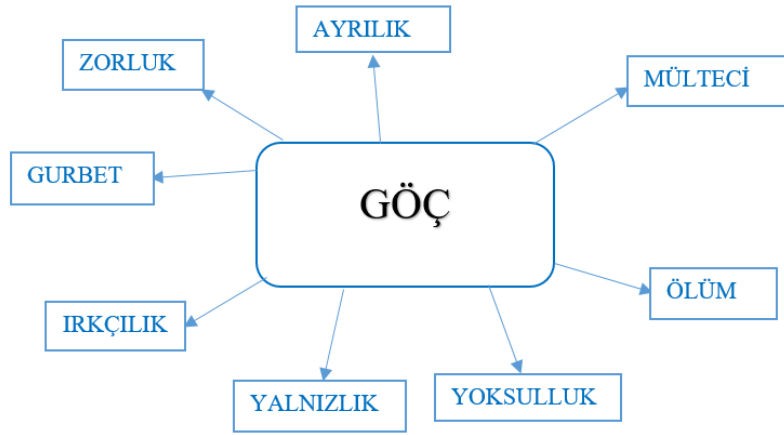

KN 40 – 70 Arası

Şekil 4. 3 KN 40-70 arası oluşturulan kavram ağı

Öğrenciler tarafından KN 40-70 arasında sadece Korku kelimesi tespit edilmiştir. Öğrencilerin sıklık olarak 40 ve üzerinde sadece iki farklı kelime yazabilmişlerdir.

4.4 KN 20 ve 30 Arası Cevaplara Yönelik Bulgular

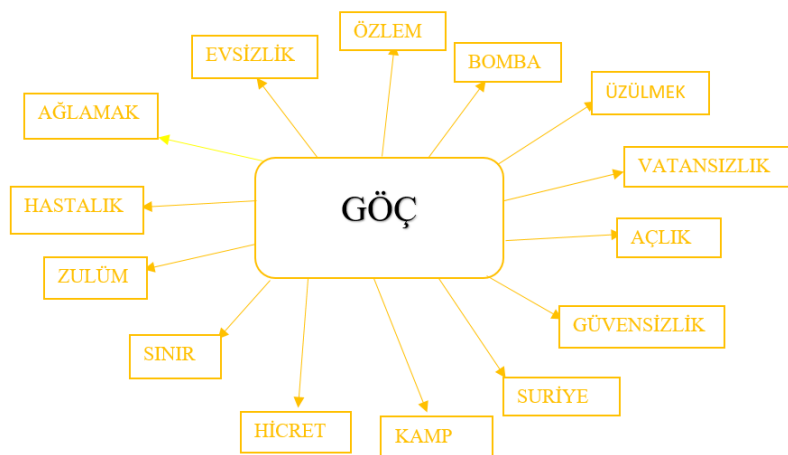

KN 20 – 30 Arası

Şekil 4. 4 KN 20-30 arası oluşturulan kavram ağı

KN 20-30 arasında tespit edilen kelime sayısı 8 kelimedir. Öğrenciler bu aralık da önceki iki aralığa göre daha fazla kelime türetmişlerdir. Öğrenciler göç kavramını ayrılık, zorluk, gurbet, ırkçılık, yalnızlık, yoksulluk, ölüm ve mülteci kelimeleriyle ilişkilendirmişlerdir

4.5 KN 11-19 Arası Cevaplara Yönelik Bulgular

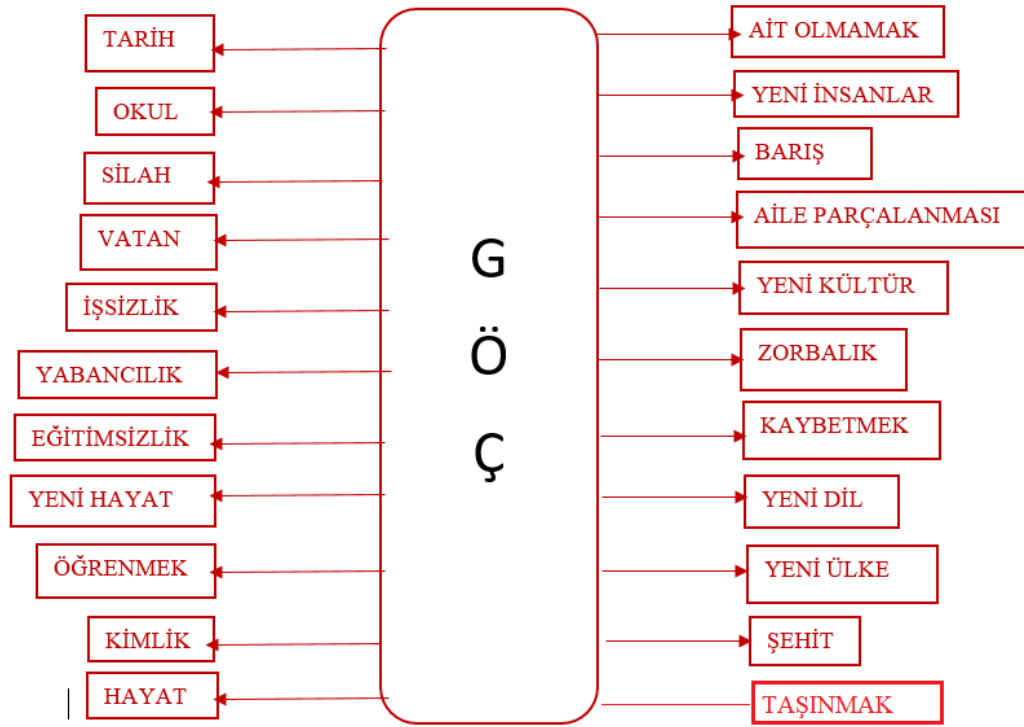

KN 11 – 19 Arası

Şekil 4. 5 KN 11-19 arası oluşturulan kavram ağı

Şekil 4.4 ‘teki verilere göre önceki Kesme noktalarına ait kavram ağlarından daha fazla kelime bu aralıkta sıklık olarak yazılmıştır. KN 11-19 arasındaki göç kavramının öğrencilerdeki çağrıştırdığı kelimelere baktığımız zaman Özlem, Bomba, Üzülmek, Vatansızlık, Açlık, Güvensizlik, Suriye, Kamp, Hicret, Sınır, Zulüm, Hastalık, Ağlamak ve Evsizlik olmak üzere 14 farklı kelimeyi bu sıklık arasında yazdığı tespit edilmiştir.

4.6 KN 6-10 Arası Cevaplara Yönelik Bulgular

KN 6-10 Arası

Şekil 4. 6 KN 6-10 arası oluşturulan kavram ağı

KN 6-10 arasında tespit edilen kelime sayısı 22 kelimedir. Bu aralıkta ki kelimeler ise frekans sayılarına göre sırasıyla Yeni insanlar, Aile Parçalaması, Yeni Kültür, Zorbalık, Kaybetmek, Yeni Dil, Yeni Ülke, Barış, Vatan, Yabancılık, Yeni Hayat, Eğitimsizlik, Hayat, Öğrenmek, Okul, Silah, İşsizlik, Kimlik, Şehit, Tarih ve Ait olmamaktadır. KN noktası yöntemi ile oluşturulan kavram ağlarının son aralığı olan bu kısımda frekans sayısı düştüğü için çağrışım yapan kelime sayısı da artmıştır.

4.7 Göç Kavramına Yönelik Kurulan Cümlelerin Çözümlemesi

Öğrenciler tarafından göç kavramına yönelik 102 cümle kurulmuştur. Bu cümleler teker teker çözümlenerek farklı kategorilere ayrılmıştır. Kategorileri oluşturulmadan önce kâğıtlardaki cümleler teker teker okunmuştur. Daha sonra kategoriler oluşturulmaya başlanmıştır. Kurulan cümlelerde ki baskın fikir kategorisine göre ayrılarak frekanslara ayrılmıştır.

Tablo 4. 5 Cümlelere ait kategorilerin frekans ve yüzde değerleri

KATEGORİ	Frekans	Yüzde(%)
Ayrılık Olarak Göç	25	%24,5
Zorunluluk Olarak Göç	22	%21,5
Zorluk Olarak Göç	19	%18,6
Yenilik Olarak Göç	15	%14,7
Güvenli Ortam Olarak Göç	8	%7,8
Güvensiz Ortam Olarak Göç	7	%6,8
Irkçılık ve Zorbalık Olarak Göç	4	%3,9
Diğer	2	%3,96

Cümlelere ait kategorilerin frekans ve yüzde değerlerine bakıldığında en çok (%24.5) ile Yalnızlık ve Ayrılık olarak göç kategorisinde cümle üretilmiştir. Daha sonrasında sırasıyla Zorunluluk olarak göç (%21,5), Zorluk olarak göç (%18,6), Yenilik olarak göç (%14,7), Güvenli ortam olarak göç (%7,8), Güvensiz ortam olarak göç (%6,8), Irkçılık ve zorbalık olarak göç ise (%3,96) olarak tespit edilmiştir. Diğer kategorisinde ise 2 cümle tespit edilmiştir.

4.7.1 Ayrılık olarak göç kategorisine ilişkin cümleler

Bu kategoride öğrencilerin yazdığı cümlelerden bazıları aşağıda verilmiştir.

- (Ö81) *Vatandan çıktığımız zaman sevdiklerimizden ayrıldık.*
- (Ö39) *Vatanı bırakıp evsiz kaldık. Aile ve akrabalarından uzaklaştık.*
- (Ö47) *Bir insan vatandan uzak kalınca hayatı hep mutsuz ve yalnız hisseder.-*
- (Ö80) *Vatandan ayrılmak çok kötü bir duygu.*
- (Ö77) *Göç vatandan uzak kalmak, ev bırakmak, akrabalarından uzak kalmak.*
- (Ö57) *Gurbetten dolayı sevdiklerimizle ayrıldık ama hala umudum var.*
- (Ö41) *Sevdiğimiz insanlardan uzak durmak.*
- (Ö61) *Yalnız kaldım tek başıma ve kimse yok.*
- (Ö75) *Suriye'den ayrıldığım için eski hayatımı özliyorum.*
- (Ö43) *Aileden uzaklaşmak ve sürekli özlemek.*

4.7.2 Zorunluluk olarak göç kategorisine ilişkin cümleler

Bu kategoride öğrencilerin yazdığı cümlelerden bazıları aşağıda verilmiştir.

- (Ö107) *Düşman bizi vatanımızdan attı ve gurbette kaldık.*
- (Ö104) *Savaşta çekildim. Bombalar düşüyor.*
- (Ö102) *Suriye'de savaş olduğu için arabayla Türkiye'ye geldik.*
- (Ö93) *Suriye'de savaş olduğu için mülteci olduk.*
- (Ö76) *Suriye'de savaşla beraber insanlar yeni hayat aramaya çalıştılar.*
- (Ö17) *Çıkan savaşlar sonucu yaşam zorlukları nedeniyle yeni bir şehre göç ettiler.*
- (Ö21) *Kendi ülkemden zorunlu bir şekilde göç yaptım. Oraya ait yeni bir kimlik çıkarttırmak zorunda kaldım.*

-(Ö68) *Hayatımda başarılı olmak için başka şehirlere göç etmek zorundaydım, Çünkü bulunduğum yerde hayat yoktu.*

-(Ö103) *Sınırlardan geçtim, zulümden kaçtım.*

-(Ö105) *Savaştan kaçtım, gurbette kaldım.*

-(Ö91) *Ülkemiz dışında mülteci olmak.*

4.7.3 Zorluk olarak göç kategorisine ilişkin cümleler

Bu kategoride öğrencilerin yazdığı cümlelerden bazıları aşağıda verilmiştir.

-(Ö84) *Hicret yolunda birçok sıkıntılar yaşadık.*

-(Ö71) *Küçük yaşta çalışırsın.*

-(Ö66) *Mülteci haline gelmek, kamplarda kalmak.*

-(Ö29) *Kış gelmişti. Biz huduttaydık. Çok soğuktu.*

-(Ö56) *Göç edince her türlü depresyon, ekonomi sorunları ve işsizlik beraberinde gelebiliyor.*

-(Ö95) *Zulüm gördük, çok yorulduk ve akrabalarımızı ve ailemizi kaybettik.*

-(Ö38) *Evsiz kalmak.*

-(Ö27) *Kendimi yabancı hissettim.*

4.7.4 Yenilik olarak göç kategorisine ilişkin cümleler

Bu kategoride öğrencilerin yazdığı cümlelerden bazıları aşağıda verilmiştir.

-(Ö58) *Bir hayattan, dünyadan çıkıp bambaşka bir dünyaya girmektir.*

-(Ö109) *Yeni insanlar tanımak, yeni dil öğrenmek ve yeni kültürde yaşamak.*

-(Ö9) *Yeni kültür olduğu için dilde zorlandım.*

-(Ö49) *Yeni bir hayat yaşamak. Yeni bir hayal kurmak*

-(Ö59) *Yeni ülke geçtik, yeni insanlar tanıdık.*

-(Ö78) *Başka insanlar, kültür ve düşüncelerini öğreniriz.*

4.7.5 Güvenli ortam olarak göç kategorisine ilişkin cümleler

Bu kategoride öğrencilerin yazdığı cümlelerden bazıları aşağıda verilmiştir.

-(Ö24) *Başka bir ülkeye gidip, güzel hayat yaşamak, huzur bulmak.*

-(Ö22) *Huzur içinde yaşamak için Türkiye'ye geldik.*

-(Ö74) *Sosyal ve dini özgürlüklere ve güvene sahip olduk.*

-(Ö54) *Güzel hayat istemek.*

-(Ö79) *Hayat için özgürlük.*

-(Ö10) *Selamlık ve hürriyet için göç ettik.*

4.7.6 Güvensiz ortam olarak göç kategorisine ilişkin cümleler

Bu kategoride öğrencilerin yazdığı cümlelerden bazıları aşağıda verilmiştir.

-(Ö32) *Savaş olduğu için güvensiz hissettik.*

-(Ö37) *Suriye'de savaş var. Kötü bir hayat var.*

-(Ö11) *Suriye'den ayrıldığımızda Suzikiyle çıkmıştık. Çok fazla silah sesi vardı.*

-(Ö25) *Sokaktan sokağa koştuk polis bizi yakaladı.*

4.7.7 Irkçılık ve zorbalık olarak göç kategorisine ilişkin cümleler

Bu kategoride öğrencilerin yazdığı cümlelerden bazıları aşağıda verilmiştir.

-(Ö5) *Bazı insanlar bize ırkçılık ve zorbalık yaptılar.*

-(Ö48) *Geldiğimiz yabancı ülkede ayrımcılık ve zorbalıklar oldu. Biz zaten kendi isteğimizle gelmedik.*

4.7.8 Diğer kategorisine ilişkin cümleler

Bu kategoride öğrencilerin yazdığı cümleler aşağıda verilmiştir.

-(Ö52) *Göçmen kuşlar havaların soğumasıyla güneye göç ettiler.*

-(Ö63) *Peygamber efendimiz savaş yapmak için hicret etti.*

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar ve Tartışma

Bu çalışma 11. sınıf Suriyeli öğrencilerinin göç konusunda bilişsel yapılarındaki kavramları tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bizzat zorunlu göç yaşayarak Türkiye'ye gelen öğrencilerin gözünden göç kavramına yönelik görüşlerine belirlemek amacıyla yapılmıştır. Elde edilen bulgular sonucu belirli kavramsal kategoriler ile sınıflandırılarak frekansları alınarak çözümlenmiştir. Çalışma 110 öğrencinin kelime ilişkilendirme testine verdikleri cevaplar ile sınırlı tutulmuştur.

KİT sonucu öğrencilerin göç kavramına yönelik en sık verdiği cevap *Savaş* (72) olmuştur. Savaş kavramını sırasıyla *Korku* (44), *Gurbet* (35), *Zorluk* (30), *Ayrılık* (30), *Irkçılık* (27), *Yalnızlık* (26), *Yoksulluk* (26), *Ölüm* (23), *Mülteci* (20) ve *Özlem* (19) olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin göç kavramına yönelik verdiği bu kelimelere baktığımız zaman öğrencilerin göç kavramını olumsuz kelimelerle açıkladığını görülmektedir. Öğrencilerin bizzat göç olayına katılması, mülteci durumuna düşmelerinin göç kavramına yönelik cevapların şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Göç etme nedenleri ülkelerinde ki iç savaş olan bu öğrenciler en sık olarak *Savaş*(72) kelimesini yazmışlardır. *Zorluk*, *Ayrılık*, *Yoksulluk*, *Ölüm* ve *Özlem* cevapları ise göç yolunda ve sonrasında ki durumları ifade eden kelimeler olmuştur. Öğrencilerin *ırkçılık* ve *mülteci* cevabı ise öğrencilerin Suriyeli olmaları veya mülteci durumuna düşmelerinden dolayı karşılaştıkları problemlerden kaynaklanabileceği düşünülebilir. Bu sonuçlar alt problemlerden olan 11. sınıf Suriyeli öğrencilerin göç konusunda akıllarına gelen kavramlar nelerdir? sorusuna cevap vermektedir.

İrmak, Bilginer ve Çetin (2019)'in yapmış oldukları çalışmada sonuçları incelendiğinde bu çalışmanın sonuçları ile bazı konularda benzerlik gösterdiği dikkat çekmektedir. Yapılan araştırmada göç etme sebepleri olarak en yüksek sıklıkta '*Savaş*' kelimesinin çıkması, ikinci olarak da *Ölüm* kelimeleri bu iki çalışma arasındaki benzerliktir.

Öğrenciler tarafından üretilen toplam kelime sayısına baktığımızda ise 1012 kelime yazılmıştır. 1012 kelimeden benzer ve yakın anlamlı kelimeler birleştirildikten sonra 226 farklı kelime ortaya çıkmıştır. Göç kavramını ile ilgili bu kadar farklı kelimelerin yazılması öğrencilerin göç hareketine bizzat katılmış olmalarından dolayı öğrenmelerinin yaşayarak

öğrenme ürünü olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Öğrenciler göç konusundaki verdiği kavramlar genellikle neden göç ettikleri, göç ettiklerinde ve sonrasında neler hissettikleri, göç ettikleri zaman ve sonrası neler yaşadıkları ile ilgili kelimelerden oluşmaktadır.

Öğrencilerinin göç konusuna ilişkin türettikleri kelimeler 4 farklı kategoriye ayrılmıştır. Bu kategorilerden en fazla kelime bulunan kategori ‘göçün sonuçları ile ilgili kelimeler’ olmuştur. Bu kategoride 92 farklı kelime ile (%53,5) oranında tüm kelimelerin yarısından fazla kelime türetilmiştir. Bu kategoride öğrenciler göçün sonuçlarına yönelik; *Gurbet, Zorluk, Ayrılık, Irkçılık, Yoksulluk, Ölüm, Evsizlik, Vatansızlık, Açlık ve Hastalık* gibi kelimelerle açıklamışlardır. Öğrencilerin bu kelimelerinde zorunlu göçün sosyal, ekonomik ve fiziksel olarak mülteci öğrencileri zorladığı çıkarımında bulunulabilir. Öğrencilerden bazıları göç kavramına yönelik *Yeni insanlar, Yeni Kültür, Yeni Dil, Yeni Hayat, Yeni Okul, Yeni Ortam ve Yenilik* kelimeleri ile açıklamışlardır. Bu kavramlara bakılarak göç kavramının öğrenciler tarafından yeni bir başlangıç olduğu düşünülebilir.

İkinci sıradaki kategori ise ‘göç kavramı ve terimleri ile ilgili kelimeler’ oluşturmaktadır. 36 farklı kelime ile (%20,93) oranında farklı kelime türetilen bu kategoride *Mülteci, Sınır, Suriye, Kamp, Kimlik, Sığınma ve Nakil* gibi kelimeler kullanılmıştır. Öğrencilerin türettiği kelimelere bakıldığında genellikle zorunlu göç ile ilgili terimlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Öğrencileri göç etme türü zorunlu ve mülteci göçü olduğu için bu göç tanımlarına yönelik cümlelerin daha çok kullanıldığı görülmektedir (Tablo 4.3). Öğrenciler bu kategoride *Suriye, Türkiye, Almanya, Filistin ve İstanbul* kelimelerine yazmış olmaları öğrencilerin göç ettikleri ve etmek istedikleri yerler olarak düşünülebilir.

Üçüncü sıradaki kategori ise 30 farklı kelime ve (%17,44) oranında ‘göçün neden olduğu duygular ile ilgili kelimeler’ kategorisidir. Öğrencilerin bu kategoride *Korku, Yalnızlık, Özlem, Hasret, Acı, Mutsuzluk, Huzursuzluk, Pişmanlık ve Boşluk* gibi kelimeler türetilmiştir. Öğrencilerin türettiği bu kelimeler göç sırasında ve sonrasında yaşadıkları durumları özetler niteliktedir. Öğrenciler çoğunlukla göç kavramı ile ilgili olumsuz bir duyguda oldukları çıkarımında bulunabilir. Öğrencilerin bir kısmı bu kategoride *Huzur, Umut, Güzel ve İyi* kelimeleri öğrencilerin göç ettikten sonraki güvenli bir ortama erişmelerinin olumlu etkileri oldukları görülebilir.

Son sıradaki kategori ise 14 farklı kelime ve (%8,13) oranıyla ‘göçün nedenleri ile ilgili kelimeler’ kategoridir. Öğrenciler bu kategoride *Savaş, Zulüm, Bomba, Zorbalık, Silah,*

Uçak ve *Tank* kelimelerini türetmişlerdir. Bu kelimeler savaş ortamını ve süreçlerini anlatan kelimeler olarak düşünüldüğü zaman öğrencilerin göç etme nedenlerinin ülkelerindeki iç savaş olduğunu ve zulme uğradıklarını düşünerek bu kelimeleri türettikleri düşünülebilir. Kategorilere dâhil edilmeyip diğer kavramlar olarak verilen kelimeler ise daha çok yüzeysel kavramlar olup ayrıca bulgular kısmında verilmiştir.

Tablo 4.3 ‘teki sonuçlara baktığımız zaman göçün sonuçlarına ait kelimelerinin (%55,43) oranında olumsuz kelimeler, (22,84) oranında nötr kelimeler ve (%21,73) oranında ise olumlu kelimeler türettikleri tespit edilmiştir. Göç’ü çoğunlukla olumsuz olarak tanımlanmasının sebebi bizzat göçü yaşayarak geçici koruma altında olarak hayatlarına devam etmeleri oldukları düşünülebilir. Olumlu kelimelere baktığımız zaman ise *Barış*, *Hürriyet*, *Özgürlük*, *Emniyet*, *Güzel hayat*, *Sağlık*, *Misafirperverlik* ve *Sosyalleşme* gibi kelimeler öğrencilerin göç ettikten sonra eriştikleri güvenli ortamı anlatan kelimeler olarak düşünülebilir. *Misafirperverlik* ve *Sosyalleşme* kelimeleri ise öğrencilerin karşılandığı hoşgörü ortamı anlatan kelimeler olarak örnek verilebilir. Bu paragraftaki sonuçlar alt problemlerden 11. sınıf Suriyeli öğrenciler göç kavramını olumlu mu olumsuz mu olarak tanımlıyor? sorusuna cevap vermiştir.

Tıkman ve Yıldırım ve Şentürk (2017), Irmak ve Bilginer ve Çetin (2019), Türk ve Atasoy (2020), Kılınç ve Karayel ve Koyuncu (2018), Çetin ve Kılcan ve Güneş ve Çepni (2015) yapmış oldukları araştırmalarda öğrencilerin bizzat yaşadığı olumsuz olaylardan dolayı göç kavramlarını olumsuz olarak açıkladığı sonucu varmıştır. Yukarıdaki adı geçen çalışmalar ile yukardaki tespit ettiğimiz sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin Göç konusuna yönelik verdikleri cevaplardan çıkartılan kavram ağlarına bakıldığı zaman ise göçü daha çok *savaş*, *korku*, *ayrılık*, *ölüm*, *ırkçılık* gibi kelimelerden oluşturmuşlardır. Öğrencilerin göç konusunda bilişsel yapıları çoğunlukla yaşanmışlıklarının bir eseri olarak karşımıza çıkmaktadır. Az da olsa öğrenciler göç kavramı ve terimleri ile ilgili kelimeleri türettikleri tespit edilmiştir. *Mülteci*, *Sınır*, *Kimlik*, *Şehir*, *Köy*, *Nüfus*, *Şehirleşme*, *Dünya*, *Kültür*, *Pasaport*, *Ticaret* ve *Turizm* gibi kelimeler bu kapsamda tespit edilen kelimelerden bazılarıdır. Bilişsel yapılar insanın çevresindeki uyarıcıların bazı koşullara göre düzenlenmesi, örgütlenmesi ve anlamlı bir bütün haline gelmesidir (Arı, 2021:1824). Şemalar; belli bir yaşam alanı ile ilişkili olan genel bilgi birikimini, temel inançları, duygusal öğeleri kapsar (Murdock, 2014: 320). Bu bağlamda anlaşılacağı üzere öğrencilerin göç konusundaki bilişsel yapıları okulda öğrenmelerinden ziyade yaşantı kaynaklı olarak

oluşturulan şemaların bir eseri olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin verdikleri cevaplar 10. sınıfta öğrendikleri coğrafya göç konularındaki kelimelerden ziyade kendi yaşantıları sonucu edindikleri kelimeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler göç konusuna yönelik kelimeleri bizzat kendi yaşantıları ve çevrelerinden öğrendikleri kavramlarının bilişsel yapılarındaki hali olarak düşünülebilir. Bu sonuçlar alt problemlerden olan 11. sınıf Suriyeli öğrencilerin, 10.sınıfta gördükleri göç konusunu ne kadar hatırlıyor? Sorusuna cevap vermiştir.

Tıkman ve Yıldırım ve Şentürk (2017), Irmak ve Bilginer ve Çetin (2019), Türk ve Atasoy (2020), Kılınç ve Karayel ve Koyuncu (2018), Çetin ve Kılcan ve Güneş ve Çepni (2015), Özkaral ve Bozyiğit (2021), Kaya ve Bozyiğit (2019), Bozyiğit ve Kaya (2017) çalışmalarını incelediğimiz zaman bu çalışmalarda da öğrencilerden alınan cevapların bir kısmının yaşantılar sonucu şekillenebileceği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin göç konusuna yönelik cümleleri yedi farklı kategoriye ayrılarak çözümlenmiştir. Öğrencilerin göç kavramına ait ürettikleri cümlelere bakıldığında ise öğrencilerin gözünde göç en çok *Ayrılık olarak göç* (%24,5) olarak tanımlanmaktadır. Daha sonrasında sırasıyla *Zorunluluk olarak göç* (%21,5), *Zorluk olarak göç* (%18,6), *Yenilik olarak göç* (%14,7), *Güvenli ortam olarak göç* (%7,8), *Güvensiz ortam olarak göç* (%6,8), *Irkçılık ve Zorbalık olarak göç* (%3,9) olarak tespit edilmiştir. Diğer olarak ayrılan cümleler ise 2 farklı cümleden oluşmaktadır. Burada öğrencilerin göç konusunu daha çok olumsuz cümlelerden oluşturdukları görülmektedir. Güvenli ortam olarak göç ve Yenilik kategorileri ise öğrencilerin göç konusundaki olumlu cümleleri olarak değerlendirilmiştir.

Türk ve Atasoy (2020) göç kavramına yönelik verilen cevapları kategorize ederken; kaçınılmaz bir eylem olarak göç, yenilik olarak göç, yoksunluğun kaynağı olarak göç, olumsuzlukların kaynağı olarak göç kategorileri ve bunlara ait cümleleri, bu araştırmanın kategorileri olan zorunluluk olarak göç, yenilik olarak göç, zorluk olarak göç kategorileri ile benzerlik taşımaktadır.

Çetin ve Kılcan ve Güneş ve Çepni (2015) yıllarında yapmış oldukları araştırmada mecburiyet, ayrılık nedeni ve zorluk kategori ve cevapları bu çalışmadaki kategori ve cevaplarla benzerlik göstermektedir.

Kategoriler ait cümlelere baktığımız zaman:

Ayrılık kategorisinde öğrencilerin oluşturdukları bazı cümlelere baktığımız zaman :
“ *Vatandan ayrılmak çok kötü bir duygu.*”(Ö80), “ *Gurbetten dolayı sevdiklerimizden ayrıldık ama hala umudum var.*” (Ö57), “*Aileden uzaklaşmak sürekli özlemek.*” (Ö43), “*Sevdiğimiz insanlardan uzak durmak.*” (Ö41) gibi cümlelerden anlaşılacağı üzere öğrencilerin göç konusunda baskın olarak sevdikleri ve ailelerinden ayrılmanın verdiği duygular üzerine cümleler kurmuşlardır.

Zorunluluk kategorisinde öğrencilerin oluşturdukları bazı cümlelere baktığımız zaman: “ *Suriye’de savaş olduğu için mülteci olduk.*” (Ö93), “*Düşman bizi vatanımızdan attı gurbette kaldık.*” (Ö107), “*Hayatımda başarılı olmak için başka şehirlere göç etmek zorundaydım çünkü bulunduğum yerde hayat yoktu.*” (Ö68), “*Suriye’de savaş olduğu için arabayla Türkiye’ye geldik.*” (Ö102) gibi cümlelerden anlaşılacağı üzere öğrencilerin göç konusu istekleri ölçüsünde değil, ülkelerindeki savaş ortamından kaynaklı can güvenliği ve daha iyi yaşam koşulları sağlamak üzere göç ettikleri çıkarımında bulunulabilir.

Zorluk kategorisinde öğrencilerin oluşturdukları bazı cümlelere baktığımız zaman: “*Hicret yolunda birçok sıkıntılar yaşadık.*” (Ö84), “*Küçük yaşta çalışırsın.*” (Ö71), “*Kış gelmişti. Biz huduttaydık. Çok soğuktu.*” (Ö29), “*Evsiz kalmak.*” (Ö38), “ *Göç edince her türlü depresyon, ekonomi sorunları ve işsizlik beraberinde gelebiliyor.*” (Ö56) gibi cümleleri incelediğimiz zaman göç yolunda ve göç ettikten sonra yaşanan sıkıntılardan bahsedilmiştir. Yerinden yurdundan edilen bu öğrencilerin ekonomik sorunlarla karşılaştığı ve duygusal olarak zorluk yaşadığı düşünülebilir.

Yenilik kategorisinde öğrencilerin oluşturdukları bazı cümlelere baktığımız zaman: “*Yeni bir hayat yaşamak, yeni bir hayal kurmak.*”(Ö49), “*Yeni insanlar tanımak, yeni dil öğrenmek, yeni kültürle yaşamak.*” (Ö109), “*Yeni ülke geçtik, yeni insanlar tanıdık.*” (Ö59), “*Başka insanları, kültür ve düşüncelerini öğreniriz.*” (Ö78), “*Bir hayattan dünyadan çıkıp bambaşka dünyaya girmek*” (Ö58) cümlelerinde öğrencilerin göç konusuna yönelik yeni bir başlangıç yaşadıkları; farklı kültür ve dil ve düşünceleri öğrendikleri çıkarımında bulunabiliriz.

Güvenli ortam kategorisinde öğrencilerin türettikleri cümlelerin genel olarak savaş ortamından sonra kavuştukları huzur, özgürlük, güven, hürriyet gibi insani hak ve düşüncelere sahip olduklarını anlatan cümleler olduklarını görmekteyiz. Bu cümlelerden bazıları: “Sosyal

ve dini özgürlüklere sahip olduk.” (Ö74), “Güzel hayat istemek.” (Ö54), “Hayat için özgürlük.” (Ö79), “Huzur içinde yaşamak için Türkiye’ye geldik.” (Ö79).

Güvensiz ortam kategorisinde öğrencilerin cümlelerine baktığımız zaman göç etme nedenlerini ve yaşadıkları olayları anlatan cümleler oldukları görülmüştür. Bu cümlelerden bazıları: “*Suriye’de savaş var kötü bir hayat var.*” (Ö37), “*Suriye’den ayrıldığımız zaman Suzikiyle yola çıkmıştık. Çok fazla silah sesi vardı.*” (Ö11), “*Savaş olduğu için kendimizi güvensiz hissettik.*” (Ö32)

İrkçılık ve Zorbalık kategorisinde ise öğrencilerin Türkiye’de mülteci ve azınlık oldukları için yaşadıkları zorlukları anlatan cümlelerden oluşmaktadır. “*Bazı insanlar bize ırkçılık ve zorbalık yaptılar.*” (Ö5), “*Geldiğimiz yabancı ülkede ayrımcılıklar ve zorbalıklar oldu. Biz zaten kendi isteğimizle gelmedik.*” (Ö63) gibi cümleler bu durumu gözler önüne sermektedir.

Diğer olarak verilen 2 cümle ise tüm bu göç hareketlerinden bağımsız farklı cümleler oldukları için herhangi bir kategoriye dâhil edilmemiştir. “*Göçmen kuşlar havanın soğumasıyla güneye göç ettiler.*” (Ö52) ve “*Peygamber efendimiz savaş yapmak için hicret etti.*” (Ö63)

Elde edilen bulgu ve sonuçlara bakıldığında Suriyeli öğrencilerin göç konusunda türetmiş oldukları kavramların genellikle yaşantı temelli cümlelerden oluşmaktadır. Elde edilen kelimeler, genellikle göç konusunun sosyolojik ve psikolojik olarak etkisini gösteren kelimeler oldukları anlaşılmıştır. Biricik (1995) ‘e göre “İnsanı tanımadan, onun yaşadığı köyün, kasabanın, kentin özelliklerini bilmeden, üzerinde yaşadığı ülkenin, komşularının, topyekûn dünya ülkelerinin coğrafi bakımdan gösterdiği fizikî ve beşerî potansiyeli keşfetmeden, iktisadî, kültürel ve siyasî gelişmeleri takip etmeden, yapılacak her türlü plân, proje ve yatırımların önemli ölçüde maddi ve manevi kayıplara sebep olacağı aşîkârdır. İşte coğrafyanın özünde bu temel hedefler, değerlendirmeler ve kısaca ‘kâinatı tanıma ilkesi’ yatmaktadır”(s.5). Biricik’in belirttiği üzere bireyin dünyayı tanıması için öncelikle çevresindeki olay ve olgulara iyi hâkim olması gerektiğidir. Burada ise coğrafya eğitimi devreye girmektedir. Bu bağlamda özellikle göç konusunda zorunlu göç, düzensiz göç, dış göç ve mülteci göçü kavramlarına yönelik göçün sosyolojik, psikolojik ve sosyoekonomik sonuçlarına yönelik yararlı bilgiler tespit edilmiştir. Bu sonuçlar alt problemlerden olan elde edilen verilerin Coğrafya öğretiminde kullanılması uygun mudur? sorusuna cevap vermiştir.

5.2 Öneriler

Bu çalışma Kilis ilinde bir okul ve 110 Suriyeli öğrenci ile sınırlı tutularak yapılmıştır. Sorunların ve sonuçların daha iyi tespit edilmesi adına farklı illerdeki Suriyeli ve diğer göçmen öğrenciler ile benzeri çalışmalar yapılabilir.

Bu çalışmada yalnız kelime ilişkilendirme testi ile sınırlı tutularak yapılmıştır. Farklı yöntemler kullanılarak bu konudaki fikirler ve kavramlar geliştirilebilir.

Bu araştırma neticesinde mülteci öğrencilerin göç konusunda bilişsel yapıları genellikle olumsuz kavramlardan oluştuğu tespit edilmiştir. Göç olayının mülteci öğrenciler üzerinde psikolojik ve sosyoekonomik olarak olumsuz etkileri olduğu saptanmıştır. Buna göre ülkemizde mülteci öğrencilerin yaşadığı problemlere yönelik çalışmaların artması için bu konudaki çalışma ve araştırmalar teşvik edilmelidir.

KİT öğrencilerin bilişsel yapılarını belirlemede, ön öğrenmelerini ve hazır bulunuşluklarını tespit etmede etkili bir ölçme aracı olduğu aşıkardır. Gerek öğrencilerin bir kavram üzerinde ön bilgilerini ölçmeye gerekse bilişsel yapılarını ortaya çıkarmada etkili bir test olan kelime ilişkilendirme testinin gerektiğinde coğrafya eğitiminde kullanılması önemli yararlar sağlayacaktır.

Bu çalışmada elde edilen verilerden anlaşılacağı üzere öğrencilerin bizzat yaşayarak öğrenmelerinin, okuldaki öğrenmelerinin önüne geçtiğidir. Öğrenciler için okul ortamında ve çevresinde öğretmen ve uzmanlar gözetiminde yaparak yaşayarak öğrenme fırsatları sağlanmalıdır.

Suriyeli öğrencilerinin ve ailelerin ülkemize uyum sağlamaları amacıyla çeşitli etkinlikler ve programlar düzenlenebilir. Bu faaliyetler öğrencilerin hem yaşadıkları yere hem de okula uyum sağlayarak, başarı oranlarını arttırabilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç sosyolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aker, T., Ayata, B., Özeren, M., Buran, B., ve Bay, A. (2002). Zorunlu iç göç: Ruhsal ve toplumsal sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3(2), 97-103.
- Aksoy, Z. (2012). ULUSLARARASI GÖÇ VE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM. *Journal of International Social Research*, 5(20).
- Arı, F. A. (2021). Bilişsel Şemalar ve Bağlanma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 1823-1834.
- Arslan, M. M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Arslan, Ü., ve Uslu, F. (2020). Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde eğitim-öğretim gören göçmen öğrencilerin öğrenim sürecinde yaşadıkları zorluklar. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 203-216.
- Atasoy, B. (2004). *Fen Öğrenimi ve Öğretimi*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Atılgan, D. (1986). *Beyin göçü*. Türk Kütüphaneciliği, 35(3), 27-36.
- Ausubel, D. G. (1963). Cognitive structure and the facilitation of meaningful verbal learning1. *Journal of Teacher Education*, 14(2), 217-222.
- Ausubel, D. P., Novak, J. D. ve Hanesian, H. (1968). Educational psychology: A cognitive view New York Holt. Rinehart and Winston.
- Akış, A. ve Kaya, B. (2018). Coğrafya 4. sınıf öğrencilerinin “kuraklık” kavramıyla ilgili bilişsel yapılarının belirlenmesi. *International Journal of Geography and Geography Education*, 38, 58-68.
- Bahar, M., Alex H. Johnstone ve Sutcliffe, R. (1999). Investigation of students’ cognitive structure in elementary genetics through Word association tests. *Journal of Biological Education*, 33(3), 134-141.
- Bahar, M. ve Özatlı, N.S. (2003). Kelime İletişim Test Yöntemi ile Lise 1. Sınıf Öğrencilerinin Canlıların Temel Bileşenleri Konusundaki Bilişsel Yapılarının Araştırılması. *BAÜ Fen Bil. Enst. Dergisi*, 5.2, 75-85.
- Bakırtaş, T. ve Kandemir, O. (2010). “Gelişmekte Olan Ülkeler ve Beyin Göçü: Türkiye Örneği”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt: 18, Sayı: 3, s. 961-974.
- Balbağ, M. Z. (2018). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının hız ve sürat kavramlarına ilişkin bilişsel yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) uygulaması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 38-47.
- Barışık, S. (2020). *Küreselleşen Dünyada Fırsat Eşitliği Arayışında Uluslararası Göç ve Türkiye'nin Suriye Deneyimi*. Gazi Kitabevi, Ankara.

- Başar, M., Akan, D., ve Çiftçi, M. (2018). Mülteci öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1571-1578.
- Biricik, A.S. (1999). Coğrafyanın özü ve önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2, 5-6.
- Bostan, H. (2017). Türkiye’de iç göçlerin toplumsal yapıda neden olduğu değişimler, meydana getirdiği sorunlar ve çözüm önerileri. *Coğrafya Dergisi*, (35), 1-16.
- Bozyiğit, R., ve Kaya, B. (2017). Coğrafya öğretmen adaylarının doğal afetlerle ilgili bazı kavramlar hakkındaki bilişsel yapılarının belirlenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (35), 55-67.
- Buldur, A. D., Aladağ, C., ve Duran, Y. (2020). Coğrafya derslerinde kelime ilişkilendirme testinin tanı aracı olarak kullanılması: Bitkiler Konusu Örneği. *International Journal of Geography and Geography Education*, (42), 1-24.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Çağlar, T. (2018). Göç Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), (Haziran 2018), 26-49.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 693-712.
- Çetin, T., Kılcan, B. ve Çepni, O. (2015). Examining Secondary School Students Perceptions of the Concept of Migration A Qualitative Study. *International Journal of Education*, 7(3).
- Demir, R. (2019). İmam Hatip Lisesinde Öğrenim Gören Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Sprunları: Kilis Örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44), 280-306.
- Deveci, H. vd. 2014, Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler Kavramlarına İlişkin Bilişsel Yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi Uygulaması. *Adıyaman Üni. Sosyal Bilimler Enst. Dergisi*. Sayı:7, Adıyaman
- Develi, E. (2017). 21. Yüzyılda göç olgusu: uluslararası göç teorilerinin ekonomi politiği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Göç Özel Sayısı), 1343-1353.
- Driscoll, M.P. (1993). *Psychology of Learning for Instruction*. Needham Heights: Allyn ve Bacon.
- Düvell, F. (2012). *Transit Migration: A Blurred and Politicised Concept*. *Population, Space and Place*, 18.
- Ercan, F., Taşdere, A., ve Ercan, N. (2010). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla bilişsel yapının ve kavramsal değişimin gözlenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 7(2), 136-154.
- Erkan, R., & Erdoğan, M. Y. (2006). Göç ve çocuk suçluluğu. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 79-90.

- Güneş, C ve Tezcan, R. 2017. *Metafor nedir, ne değildir? Metafor ve eğitimde metaforik çalışmalar için bir uygulama rehberi*. Edt. Bahadır Kılcan, Syf:1-14, Pegem Yayınevi, İstanbul.
- IOM Uluslararası Göç Örgütü (2009), *Göç Terimleri Sözlüğü*.
- Irmak, C. ve Bilginer, R. (2018). Iraklı Türkmen öğrencilerin göç kavramına yönelik düşünceleri. *Anadolu Kültürel Araştırma Dergisi*, 2(3), 87-101.
- İçduygu, A. ve Sirkeci, İ. (1999). *Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri, 75 Yılda Köylerden Şehirlere*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Karadağ, E. (2011). Okul müdürlerinin niteliklerine ilişkin olarak öğretmenlerin oluşturdıkları bilişsel kurgular: Fenomonolojik bir çözümleme. *Eğitim ve Bilim*, 36(159).
- Karakaya, İ. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Abdurrahman Tanrıöğen (Ed.), Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (s. 55-84)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kaştan, Y. ve Bozan, İ. (2016). Yöneticiler açısından göçün eğitim üzerindeki etkisi: bir durum çalışması. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(5).
- Kavak, G. (2013). Birinci Körfez Savaşı Sonrası Irak'tan Türkiye'ye Göç ve Sonuçları. *II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi*, 435-444.
- Kaya, B., Bozyiğit, R. (2019). Coğrafya Öğretmen Adaylarının Coğrafya Kavramı Üzerine Düşünceleri. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*. 39, 55-69.
- Khalaf, S., ve Ilgar, R. (2017). Suriyeli mülteciler ve Türkiye'de mülteci sorunu. *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 40-51.
- Kınık, K. (2010). Göç, sürgün ve iltica. *Hayat Sağlık Dergisi*, 2(2010), 36-39.
- Kılınç, F. E., Karayel, F., ve Koyuncu, M. (2018). Türk ve Suriyeli çocukların göç kavramına ilişkin metaforlarının belirlenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 40(2), 37-54.
- Koçak, Y. ve Terzi, E. (2012). Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri, Kafkas Üniversitesi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3 (3): 3-19
- Kuş, E. (2006). *Sosyal Bilimlerde Bilgisayar Destekli Nitel Veri Analizi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- MEB. (2018). *Ortaöğretim 10.Sınıf Coğrafya Ders Kitabı*, Ankara.
- Miles, M., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Mutluer, Mustafa, (2003), *Uluslararası Göçler ve Türkiye, Kuramsal ve Ampirik Bir Alan Araştırması*: Denizli Tavas, Çantay Kitabevi, İstanbul.

- Morgan, G. (1980). Paradigms, metaphors, and puzzle solving in organization theory. *Administrative science quarterly*, 605-622.
- Murdock, N. (2014). *Theories of counseling and psychotherapy*. Nobel.
- Nergiz, H. (2022). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının madde kavramı ile ilgili bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi, çizme-yazma tekniği ve kavram haritaları ile belirlenmesi* Yüksek lisans tezi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Nakhoul, Tuğçe Elif (2014), “*Uluslararası İşgücü Göçü ve Türkiye*”, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara, 135s.
- Nurdoğan, A., ve Öztürk, M. (2018). Geçici Koruma Statüsü ile Türkiye’de Bulunan Suriyelilerin Vatandaşlık Hakkı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1163-1172.
- Oran, B. (2002). *Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından bugüne olgular, belgeler, Yorumlar*, (Cilt 1). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Oytun, O., ve Gündoğar, S. S. (2015). Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye etkileri raporu. *Orsam-Tesev Rapor*, (195), 1-40.
- Özatlı, N. S. ve Bahar, M. 2010. Öğrencilerin Boşaltım Sistemi Konusundaki Bilişsel Yapılarının Yeni Teknikler ile Ortaya Konması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 9-26.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme, kentlileşme ve kentsel değişim*. Ekin Kitabevi.
- Özkara, T. C., ve Bozyiğit, R. (2021). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin yeryüzü şekillerine yönelik algılarının kelime ilişkilendirme testi (Kit) aracılığıyla incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8 (2), 51-63.
- Öztaş, S. (2020). Tarih bölümü öğrencilerinin bakışıyla göç: Bir metafor analizi çalışması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 523-535.
- Sağlam, S. (2006), Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. *Türkiyat Araştırmaları*, 5, 33-44
- Sarıkaya, M. E. (2018), Zorunlu Göç Bağlamında Kur’ân’da Göç. *Journal of Analytic Divinity* 2(1): 235-252
- Sayın, Y., Usanmaz, A., ve Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31), 1.
- Sayın, Yusuf (2016), “Arap Baharı Süreci ve Sömürgelerin Çözülmesi”, *Kmü Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18 (30): 65–70.
- Şemşit, S. (2018). *Avrupa Birliği Politikaları Bağlamında Uluslararası Göç Olgusu ve Türleri: Kavramsal Bakış*, Yönetim ve Ekonomi, Cilt: 25, Sayı: 1, Manisa.
- Sezgin, A. A., ve Yolcu, T. (2016). Göç ile Gelen Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Uyum ve Toplumsal Kabul Süreci. *HUMANITAS-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*.

- Tepealtı, F. (2019). Avrupa Birliği'ne yönelik Türkiye geçişli (transit) göç hareketleri ve Türkiye'nin düzensiz göçle mücadelesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24(41), 125-140.
- Tıkman, F., Yıldırım, E. ve Şentürk, M. (2017). Göç metaforuna yolculuk: bir fenomenolojik çalışma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 104- 126.
- Topçu S, Beşer A (2006). Göç ve sağlık. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 10(3): 37-42
- Tosun, A., Yorulmaz, A., ve Yıldız, K. (2018). Mülteci öğrencilerin eğitim sorunları, eğitim ve din eğitiminden beklentileri: Eskişehir örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 107-133.
- Tsai, W. (2001). Knowledge transfer in intraorganizational networks: Effects of network position and absorptive capacity on business unit innovation and performance. *Academy of management journal*, 44(5), 996-1004.
- Tunç, A. Ş. (2015), “Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye’deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme”, *Tesam Akademi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 29-63.
- Tümertekin, E.ve Özgüç, N. (1998), *Beşeri Coğrafya*. ss.307- 312, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Tümertekin, E., ve Özgüç, N. (2015). *Beşerî coğrafya insan, kültür, mekân*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Türk, H. ve Atasoy, E. (2020). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin zihninde göç olgusu: bir metafor analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (55), 26-44.
- UNECE. (1993). *International Migration Bulletin*. Geneva: United Nations Economic Commission for Europe, No. 3.
- Utaş, İ. (2019). *Suriyeli sığınmacı 7. sınıf öğrencilerinin göç konusuna ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. 2006, *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. syf.227, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2013). Türkiye’de Suriyeli mülteciler - İstanbul örneği – tespitler, ihtiyaçlar ve öneriler, *Mazlumder*.
- Yiğit, T. (2015). *Uygulamalar ve sorunlar bağlamında türkiye’de suriyeli sığınmacı çocukların eğitimi (kırşehir ve nevşehir örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51470399> BBC. 27.11.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2020/01/Multecilerin-Hukuki-Durumuna-Iliskin-Sozlesme.pdf> Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği web sitesi. 01.11.2022 tarihinde ziyaret edildi.

www.dunyabulteni.net/tarih-dosyasi/1923-turk-yunan-nufus-mubadelesi-h491648.html 22.11.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://tr.euronews.com/2021/11/11/uhncr-dunyada-yerlerinden-edilmis-kisilerin-say-s-84-milyonu-ast> Euronews. 03.12.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.goc.gov.tr/multeci> Göç İdaresi Başkanlığı web sitesi. 27.12.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler> Göç İdaresi Başkanlığı web sitesi. 09.12.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> Göç İdaresi Başkanlığı web sitesi. 09.12.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.nvi.gov.tr/> Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü web sitesi. 11.11.2022 tarihinde ziyaret edildi.

https://www.ntv.com.tr/turkiye/icisleri-bakani-suleyman-soylu-ntvde-siginmacilarin-yuzde-70i-donmek-istiyor,fG2dm_UEZEmxK9u5LDipSA NTV. 04.11.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://sputniknews.com.tr/20220620/dunyada-kac-multeci-var-1057662403.html> SPUTNİK. 29.11.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://www.sutori.com/en/story/goc--QiDJqBu8sDCNaRk4Gwpo5XzJ>. 17.11.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://sozluk.gov.tr/> Türk Dil Kurumu web sitesi. 19.10.2022 tarihinde ziyaret edildi.

<https://cip.tuik.gov.tr/> Türkiye İstatistik Kurumu web sitesi. 03.12.2022 tarihinde ziyaret edildi.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Kavimler_G%C3%B6%C3%A7%C3%BCWikipedia.

06.12.2022 tarihinde ziyaret edildi.

EKLER

KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ

Değerli öğrenciler, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin Coğrafya Eğitimi Ana Bilim Dalında yapmakta olduğum yüksek lisans tezi için sizlerin görüşlerine ihtiyaç duymaktayım. Göç konusunu size ne çağrıştırıyorsa aklınıza gelen kelimeleri karşısına yazınız. Daha sonrasında içinde türettiğiniz kelimelerden oluşan bir cümle oluşturunuz. Bu çalışma için süreniz 1 dakikadır.

Cinsiyet:

Göç-----

Göç-----

Göç-----

Göç-----

Göç-----

Göç-----

Göç-----

Göç-----

Göç-----

Göç-----

Bir cümle: